

**Przygotowanie i wdrożenie
programu praktyk studenckich
w mieście Białystok
Materiały szkoleniowe**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

TOWARZYSTWO
AMICUS
www.towarzystwoamicus.pl

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przygotowanie i wdrożenie programu praktyk studenckich w mieście Białystok

Materiały szkoleniowe

Wydawnictwo zrealizowane w ramach projektu „Przygotowanie i wdrożenie programu praktyk studenckich w mieście Białystok” sfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Lider projektu:

Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku

Partnerzy projektu:

Towarzystwo Amicus w Białymstoku

Urząd Miejski w Białymstoku

Wydawca:

Towarzystwo Amicus

15-889 Białystok, ul. Brukowa 28 lok. 8

tel./fax 85 653 77 53

Autorzy prezentacji:

mgr Adam Grabowski, dr Tomasz Sosnowski, mgr Zofia Wasilewska - Sobolewska,

dr Tomasz Bajkowski, Dawid Bobryk, mgr Paulina Wolfram

Skład komputerowy:

Tomasz Kuczyński, Tomasz Szurczak

Korekta:

Anna Konstańczuk

Druk:

Drukarnia PRO100

15-516 Białystok, ul. Ciołkowskiego 169

Spis treści

Platforma e-learningowa w projekcie pt. „Przygotowanie i wdrożenie programu praktyk studenckich w mieście Białystok” – jej rola i znaczenie w realizacji innowacyjnego procesu dydaktycznego. Edukacja na odległość – cele, zadania, formy realizacji.	5
Platforma edukacji zdalnej	23
Wdrożeniowa funkcja praktyk pedagogicznych	31
Organizacja pobytu studentów podczas realizacji praktyki pedagogicznej	37
Przygotowanie studenta do prowadzenia lekcji z zachowaniem zasad bezpieczeństwa	43
Ocena lekcji prowadzonych przez studenta pod kątem realizacji programu nauczania	49
Rola opiekuna praktyk jako MENTORA dla studenta praktykanta	55
Komunikacja interpersonalna: uczeń – nauczyciel, nauczyciel – uczeń	63
Realizacja i analiza praktyk studenckich zgodnie z wytycznymi Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	111
ROK SZKOLNY 2011-2012	127
ROK SZKOLNY 2012-2013	135
ROK SZKOLNY 2013-2014	143
ROK SZKOLNY 2014-2015	151

***Platforma e-learningowa w projekcie pt.
„Przygotowanie i wdrożenie programu
praktyk studenckich w mieście Białystok”
– jej rola i znaczenie w realizacji
innowacyjnego procesu dydaktycznego.
Edukacja na odległość – cele, zadania,
formy realizacji.***

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
ROZWOJU REGIONALNEGO

Platforma e-learningowa w projekcie pt.
„Przygotowanie i wdrożenie programu
praktyk studenckich w mieście Białystok”
– jej rola i znaczenie w realizacji
innowacyjnego procesu dydaktycznego.

Edukacja na odległość – cele, zadania,
formy realizacji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
ROZWOJU REGIONALNEGO

ZAMIAST WSTĘPU...

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
ROZWOJU REGIONALNEGO

Platforma e-learningowa w projekcie pt.
Przygotowanie i wdrożenie programu
praktyk studenckich w mieście Białystok
pełnić będzie istotną rolę polegającą na
uzupełnieniu i jednoczesnym wsparciu
realizowanego procesu dydaktycznego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

ZALETY POWOŁANIA PLATFORMY E-LERNINGOWEJ W PROJEKCIE:

- pobudzi i zachęci studentów do nowych odkryć i poszukiwań,
- umożliwi rozwój nowych umiejętności kognitywnych oraz językowych,
- zapewni użytkownikom poczucie czynnego udziału w samym procesie kształcenia oraz kontrolę nad przekazywanymi lub możliwymi do uzyskania danymi bądź informacjami.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

ZALETY POWOŁANIA PLATFORMY E-LERNINGOWEJ W PROJEKCIE:

- studenci nauczą się formułowania problemów i analizowania możliwości uzyskania optymalnego rozwiązania,
- studenci wypracują umiejętności i wyrobią nawyk myślenia twórczego i pojęciowego,
- korzystanie ze sprzętu informatycznego przez studentów wyrobi w nich nawyk koncentracji i dobrego organizowania własnej pracy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Nauczanie na odległość to:

metoda nauczania, która zamiast bezpośredniego kontaktu ucznia i nauczyciela (studenta i profesora) wprowadza kontakt bezpośredni (Goban-Klas, 1999). Uczyć się na odległość to znaczy opanować wiedzę samodzielnie bez udziału tradycyjnej formy lekcji. Każdy uczestnik tego procesu wyznacza sobie (programuje) cel kształcenia dostosowany do swych potrzeb oraz warunków i trybu swego życia.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
KAPITAŁ LUDZKI

Celem edukacji na odległość jest:

- Wyzwolenie jednostki ludzkiej wszędzie, gdzie jest to możliwe głównie z ograniczeń i ignorancji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
KAPITAŁ LUDZKI

Zadaniem edukacji na odległość jest:

- Zapewnienie dostępu do edukacji nie tylko członkom tworzącego się społeczeństwa informacyjnego (czyli społeczeństwa ery wiedzy, informacji i komunikacji), ale i tym, którzy funkcjonują dziś na marginesie tego społeczeństwa, w tzw. niszach edukacyjnych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
KAPITAŁ LUDZKI

Komu ma służyć edukacja na odległość?

Taka forma przekazywania wiedzy ma służyć wszystkim ludziom na całym świecie. Dzięki takiej formie edukacji ludzie z jednego państwa/kontynentu mają możliwość studiować w innym kraju na wymarzonej uczelni.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Przyczyny potrzeb zwiększenia oferty edukacyjnej:

- dostęp do większej liczby odbiorców,
- potrzeba kształcenia młodzieży,
- zwiększenie liczby osób wykształconych,
- możliwość uświadamiania młodzieży na temat zagrożeń związanych z nalogami.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFT AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Dlaczego istnieje konieczność kształcenia się i doksztalcania przez całe życie?

- konieczność kształtowania nowych umiejętności,
- potrzeba ćwiczenia pamięci,
- konieczność poszerzania zdolności zawodowych,
- potrzeba bycia na bieżąco z nowościami.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFT AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Dlaczego ważne jest, aby wspomagać aktywność edukacyjną studentów?

- Wspomaganie aktywności edukacyjnej studentów jest potrzebne aby zwiększyć efektywność i skuteczność nauczania z zachowaniem wysokiego poziomu jakości nauczania i uczenia się.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFT AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rodzaje nauczania na odległość

- Nauczanie korespondencyjne
- Nauczanie za pomocą radia i telewizji
- Nauczanie za pomocą radia i telewizji z interakcją telefoniczną, telefaksową, komputerową i wizyjną
- Nauczanie wspomagane komputerem
- Systemy telekonferencyjne
- Nauczanie przez sieć komputerową
- Nauczanie z wykorzystaniem wideofonów i systemów wideokonferencyjnych oraz konferencji komputerowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

W kształceniu na odległość wyróżniono różnorodne modele edukacyjne i organizacyjne.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Trzy modele edukacyjne (Boczukowa 2000)

1 Model konsultacyjny, w którym indywidualny proces uczenia się jest wspierany organizowanymi w stałych terminach zjazdami w placówkach edukacyjnych. Model ten korzystny jest ze względu na możliwość prowadzenia stałej kontroli procesu uczenia się, lecz jest mało elastyczny.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Trzy modele edukacyjne (Boczukowa 2000)

2. Model korespondencyjny, w którym proces uczenia się jest regulowany poprzez korespondencyjną wymianę materiałów szkoleniowych i prac kontrolowanych oraz konsultowanie się z nauczycielem różnymi kanałami komunikacyjnymi (telefonicznie, faksem lub pocztą elektroniczną).

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Trzy modele edukacyjne (Boczukowa 2000)

3. Model wspierający samokształcenie, w którym proces nauczania jest kontrolowany przez samych słuchaczy. Mogą oni wybierać miejsce i tempo uczenia się, a także dokonywać pomiaru opanowanego materiału. Powinna ich cechować duża motywacja i samodyscyplina.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Główne zalety edukacji na odległość

- możliwość kontaktowania się bez żadnych barier,
- dla krajów słabo rozwiniętych środek usuwania analfabetyzmu,
- łatwa dostępność,
- szybkość,
- dostosowanie informacji do potrzeb odbiorcy,
- wiele osób może korzystać w tym samym czasie.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Główne wady edukacji na odległość

- brak kontaktu bezpośredniego ucznia i nauczyciela (studenta i profesora),
- brak możliwości nawiązywania znajomości,
- brak atmosfery dopingującej do nauki charakterystycznej dla szkoły lub grupy,
- niemożność uczenia wszystkich treści oraz uczestniczenia w zajęciach czynnościowych, np. laboratoryjnych, doświadczalnych, projektowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
WYDZIAŁ
EKOLOGIA I ŚRODOWISKO

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Edukacja na odległość w literaturze anglojęzycznej

- Distance education – edukacja na odległość
- Distance learning – uczenie na odległość
- Distance teaching – nauczanie na odległość
- Teleteaching – nauczanie na odległość z wykorzystaniem najnowszych środków telekomunikacyjnych
- Video-conferencing – wideokonferencje

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
WYDZIAŁ
EKOLOGIA I ŚRODOWISKO

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Edukacja na odległość w literaturze anglojęzycznej

- Computer-conferencing – konferencje realizowane za pomocą komputerów podłączonych do sieci
- Computer-mediated communication – komunikacja za pomocą komputerów w sieci
- Teaching by network – nauczanie przez sieć komputerową

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
WYDZIAŁ
EKOLOGIA I ŚRODOWISKO

AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Wyżej wymienione formy kształcenia muszą realizować pewne zasady:

1. Zasada dostosowania treści.
2. Zasada zakresu i form kształcenia do indywidualnych możliwości osoby uczącej się.
3. Zasada uniezależnienia procesu kształcenia od odległości poprzez jej „rozproszenie”.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Odmiany systemu kształcenia distance learning

Nauczanie synchroniczne polega na synchronicznym dostarczaniu informacji. Nauczanie to polega na obustronnym połączeniu wykładowcy ze studentami (np. poprzez wideokonferencje). To nauczanie jest bardzo kosztowne, gdyż wymaga drogiego i specjalistycznego sprzętu zarówno ze strony wykładowcy, jak i studenta.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Nauczanie asynchroniczne

tzw. „nauczanie niejednoczesne”. To nauczanie nie wymaga od uczestników stałego połączenia w czasie rzeczywistym, ponieważ udostępniane materiały są niezależne od czasu i położenia. W tym nauczaniu najważniejsze jest, by studenci mieli dostęp do internetu (komunikują się poprzez: e-mail/list, server, www, chat itp.)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
ROZWOJU REGIONALNEGO

Systemy elektronicznego nauczania na odległość

1. Bazy danych
2. Dydaktyczne wsparcie typu on-line
3. Kształcenie asynchroniczne
4. Kształcenie synchroniczne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
ROZWOJU REGIONALNEGO

Bazy danych

Indeksowane bazy danych to najprostsza forma edukacji elektronicznej. Użytkownik sam wpisuje szukane słowo kluczowe lub wybiera je ze spisu alfabetycznego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dydaktyczne wsparcie typu on-line

Umożliwia wykorzystanie forum dyskusyjnego, rozmów w czasie rzeczywistym – chat rooms, biuletynów, poczty elektronicznej lub systemu komunikatów o charakterze informacyjnym. Jest to forma bardziej interaktywna od bazy danych. Jest ona skuteczniejsza, gdyż informacje uzyskane w ten sposób są bardziej rozbudowane i szczegółowe.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Kształcenie asynchroniczne

Wykorzystywane są w tym wszelkie formy asynchronicznej komunikacji i różne formy aktywności dydaktycznej (forum dyskusyjne, wirtualne seminarium, symulacje komputerowe w wirtualnym laboratorium, projekt zespołowy, esej interaktywny, poczta elektroniczna, wykłady i ćwiczenia na CD-ROM-ach i DVD)

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Kształcenie synchroniczne

Obejmuje zajęcia dydaktyczne prowadzone w czasie rzeczywistym. Plusem w tym kształceniu jest to, że jego uczestnicy mogą włączyć się do zajęć w dowolnej chwili. Charakterystycznymi mediami dydaktycznymi są tutaj wirtualna ręka oraz wirtualna tablica.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Edukacja elektroniczna

- Pozwala na utrzymanie własnego tempa rozwojowego w uczeniu się.
- Gdy interakcyjny materiał dydaktyczny jest prawidłowo skonstruowany to umożliwia on nawigację między stronami internetowymi (www), powrót do materiału trudniejszego, by go powtórzyć i lepiej zrozumieć.
- Dlatego by kształcenie to stało się bardziej efektywne.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Podział oprogramowania edukacyjnego

- Systemy dostarczania platformy edukacyjnej
- Systemy zarządzania dystrybucją programów nauczania
- Systemy zarządzania procesem uczenia

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Systemy dostarczania platformy edukacyjnej

Produkt lub platforma www, która nie dostarcza narzędzi administracyjnych, a służy raczej do organizowania centrów konferencyjnych lub audytoriów.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Systemy zarządzania dystrybucją programów nauczania

Wspomagają dystrybucję materiałów dydaktycznych oraz zawierają wbudowane mechanizmy kontrolowania postępów w nauce i raportowania o wynikach poszczególnych studentów.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Systemy zarządzania procesem uczenia

- To grupa droższych, bardziej uniwersalnych i mających większe możliwości narzędzi
- Przykładami takich narzędzi są:
 - Docent Enterprise
 - IOPIA ILMS
 - Knowledgesoft Enterprise

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Narzędzia komunikacji asynchronicznej

- Pogawędki (chat)
- Tablice wirtualne (whiteboard)
- Współdzielenie aplikacji
- Przeglądarka grupowa

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Pogawędki (chat)

Rozmowa między dwiema osobami uczącymi się lub uczącym się a nauczycielem. Najnowsze technologie pozwalają nie tylko na rozmowę w systemie tekstowym, lecz także wykorzystując głos.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
KAPITAŁ LUDZKI

Tablica wirtualna (whiteboard)

Okno tekstowe (czasami też graficzne) ułatwiające współdzielenie tekstu widocznego dla wszystkich użytkowników kursu lub rysunków podobnie jak w przypadku tradycyjnej tablicy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
KAPITAŁ LUDZKI

Współdzielenie aplikacji

Umożliwiająca nauczycielowi kontrolę i wgląd w ekran studenta, a także pomiędzy studentami.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ EUROPEJSKI
KAPITAŁ LUDZKI

Przeglądarka grupowa (group browsing)

- Pozwala na przeglądanie przez całą grupę zawartości określonych stron.
- Praca ta jest kierowana przez prowadzącego kurs.
- Narzędzie umożliwia interakcję pomiędzy nauczycielem a uczestnikami kursu oraz w grupie uczestników.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Pozytywne aspekty kształcenia on-line

- Elastyczność
- Wygoda
- Dostęp/interakcja z nauczycielem
- Pełniejsza realizacja kursu
- Środowisko uczenia się we współpracy
- Pozytywne doświadczenia w uczeniu się

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Negatywne aspekty kształcenia on-line

- Ograniczenie interakcji bezpośrednich
- Problemy technologiczne
- Wzrost obciążenia ucznia
- Brak wsparcia logistycznego (administracyjnego i technicznego) – nie zawsze
- Koszty

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Czy wiesz, że ...

Uczenie się na odległość zostało wynalezione już prawie 100 lat temu. Jest to metoda prowadzenia procesu dydaktycznego w warunkach, gdy uczniowie oraz nauczyciele są oddaleni od siebie, czyli nie znajdują się w tej samej sali w tym samym czasie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

BIBLIOGRAFIA:

M. Furmanek (red.): Pedagogika mediów, Toruń, 2005.
W. Godzic (red.): Media audiowizualne – podręcznik akademicki, Warszawa, 2010.
T. Lewowicki, B. Siemieniecki (red.): Kształcenie na odległość w praktyce edukacyjnej, Toruń, 2009.
B. Siemieniecki (red.): Pedagogika medialna – podręcznik akademicki, t.1, Warszawa, 2007.
B. Siemieniecki (red.): Pedagogika medialna – podręcznik akademicki, t.2, Warszawa, 2007.
S. Juszczyk (red.): Media w edukacji, kulturze i zmianie społecznej: odniesienia kognitywne, Toruń, 2010.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

BIBLIOGRAFIA:

B. Siemieniecki, T. Lewowicki (red.): Media w edukacji – poglądy, zastosowania, społeczne spostrzeganie, Toruń, 2010.
T. Lewowicki, B. Siemieniecki (red.): Media w edukacji: szanse i zagrożenia, Toruń, 2008.
J. Gajda: Media w edukacji, Kraków, 2003.
J. Gajda, S. Juszczyk, B. Siemieniecki, K. Wenta (red.): Edukacja medialna, Toruń, 2002.
M. Sokółowski (red.): Edukacja medialna: nadzieje i rozczarowania, Warszawa, 2010.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

BIBLIOGRAFIA:

P. Drzyzga (red.): Nowe media tradycyjne środki przekazu, Tychy, 2007.
B. Krajewska: Telewizja w recepcji dorosłych – studentów. Teorie i rzeczywistość, Warszawa, 2009.
J. Hofmokl: Internet jako nowe dobro wspólne, Warszawa, 2009.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Platforma edukacji zdalnej

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Platforma edukacji zdalnej

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Czym jest edukacja zdalna?

Nauczanie na odległość jest to metoda prowadzenia procesu dydaktycznego w warunkach, gdy nauczyciele i uczniowie (studenci) są od siebie oddaleni (czasami znacznie) i nie znajdują się w tym samym miejscu, stosując do przekazywania informacji – oprócz tradycyjnych sposobów komunikowania się – również współczesne, bardzo nowoczesne technologie telekomunikacyjne, przysyłając: głos, obraz wideo, komputerowe dane oraz materiały drukowane. Współczesne technologie umożliwiają również bezpośredni kontakt w czasie rzeczywistym pomiędzy nauczycielem a uczniem za pomocą audio- lub wideokonferencji, niezależnie od odległości, jaka ich dzieli.

Mirosław J. Kubiak: Wirtualna edukacja, s. 11., Warszawa, 2000. Wydawnictwo "Mikom"

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

E-learning

E-learning jest aktualnie najpopularniejszą formą edukacji zdalnej wykorzystującą szeroko dostępne technologie wspomagające rozwój edukacji. Dzięki rozwojowi sieci internet oraz powszechnym dostępie do niej, możliwe stało się udostępnianie elektronicznych narzędzi edukacyjnych:

- Edukacyjnych programów komputerowych
- Dokumentów elektronicznych
- Materiałów audio-wideo

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- ### Założenia
- Wykorzystanie sieci internet jako najpopularniejszego medium komunikacji;
 - Stworzenie elastycznej formy kształcenia;
 - Zgromadzenie wszystkich materiałów w jednym miejscu;
 - Udostępnianie zasobów edukacyjnych;
 - Umożliwienie interakcji między użytkownikami platformy.

- ### Cele
- Głównym celem e-learningu jest wyjście poza „mury uczelni” z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb studentów, tj.:
- Indywidualne tempo uczenia się;
 - Bieżąca analiza postępów nauczania;
 - Dostęp do materiałów szkoleniowych w dowolnym miejscu o dowolnej porze;
 - Niezależny od miejsca i czasu kontakt z kadrami pedagogicznymi.

KAPITAŁ LUDZKI
MARCOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Niezależnie od celów dydaktycznych platforma szkoleniowa może spełniać także dodatkowe zadania:

- Centralna administracja i obsługa formalna szkoleń;
- Centralna baza studentów (zarządzanie uczestnikami);
- Generowanie oraz utrzymywanie dokumentów elektronicznych (zaświadczenia, dyplomy, listy słuchaczy).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
MARCOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zalety

- indywidualne dostosowanie tempa uczenia się,
- wspomaganie kreatywnego myślenia,
- indywidualna kontrola postępu nauczania (dostęp do wyników testów, quizów tematycznych),
- indywidualny tok nauczania,
- dostosowywanie treści szkoleń do aktualnych potrzeb,
- wymiana doświadczeń,
- możliwość pracy w grupach,
- stały dostęp do treści niezależnie od czasu i miejsca (materiały szkoleniowe, ogłoszenia, dokumenty organizacyjne),
- różnorodność form materiałów (dokumenty, multimedia audio/video, zdjęcia, schematy, rysunki, programy).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
MARCOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Bariery w korzystaniu z platformy

- utrudniony dostęp do stanowiska komputerowego z dostępem do sieci internet,
- ograniczenia wynikające z braku umiejętności w zakresie obsługi komputera i poruszania się w sieci internet,
- awarie techniczne operatorów sieci – uniemożliwiające połączenie się z witryną w konkretnym miejscu (np. brak łączności w domu, mimo że inni mogą w różnych miejscach korzystać),
- awarie obsługi platformy – uniemożliwiające dostęp z każdego miejsca,
- inne niezależne od użytkownika przeszkody techniczne.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFET BIAŁYSTOK AMICUS

Budowa

PROFIL
(użytkownik oraz jego funkcjonowanie w witrynie)

KURS
(pogrupowane tematycznie materiały szkoleniowe)

NARZĘDZIA
(narzędzia dodatkowe)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Czym jest profil?

Profil jest elementem witryny ściśle powiązany z użytkownikiem oraz jego funkcjonowaniem tj.:

- informacji identyfikujących jednoznacznie użytkownika – dane personalne, informacje o statusie uczelnianym itp.,
- pełnej historii aktywności użytkownika,
- przebiegu zaliczeń, wyników i postępów w nauce.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Schemat budowy

Kategoria kursu

Kurs

Moduł

Elementy

- materiał szkoleniowy
- quiz
- test

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚĆ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Kategorie kursów

Głównym elementem ułatwiającym zarządzanie oraz poruszanie się wśród treści dydaktycznych są „kategorie kursów”.

Kategorie mają budowę drzewiastą, dzięki czemu w zależności od potrzeb lub założeń platformy szkoleniowej możemy utworzyć zarówno struktury rozbudowane z wieloma stopniami zagłębień, jak i proste, jednopoziomowe grupy tematyczne.

Przykładowe obszary kategoryzowania kursów

- grupa docelowa – nauczyciele, uczniowie, studenci,
- jednostki wydziałowe – wydziały, kierunki,
- tematyka kursów – przedmioty, zagadnienia tematyczne,
- inne – specyficzne dla danego przedsięwzięcia.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚĆ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

KURS

Całość kursu tworzą moduły, wyznaczające kolejne etapy edukacyjne.

Moduł jest elementem grupującym materiały szkoleniowe, w skład których wchodzi:

- materiały szkoleniowe (dokumenty tekstowe, multimedialne, graficzne, hiperłącza do stron www, itp.),
- quizy tematyczne mające na celu utrwalenie materiału szkoleniowego i samokontroli postępów w nauce,
- testy kontrolne weryfikujące wiedzę uczestnika oraz sprawdzające efektywność nauczania w poszczególnych modułach.

Poszczególne moduły kursu prowadzone są wg ustalonych ram czasowych – zgodnie z harmonogramem uczelni lub potrzebami grupy docelowej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚĆ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Narzędzia dodatkowe

Narzędzia dodatkowe są elementami wspomagającymi funkcjonowanie platformy szkoleniowej, jednak nie muszą być związane bezpośrednio z tematyką kursów.

Mogą one spełniać następujące role:

- komunikacji (forum dyskusyjne, czat itp.),
- analizy wykorzystania zasobów edukacyjnych (monitoring, raporty aktywności),
- analizy potrzeb uczestników (ankiety, sondy, głosowania).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Współpraca użytkowników

Narzędzia wbudowane (forum aktualności, forum dyskusyjne, czat itp.) dają możliwość bezpośredniej komunikacji oraz wymuszają interakcję użytkowników.

Komunikacja odbywa się wg schematu:

```
graph TD; S1((student)) <--> S2((student)); N1((nauczyciel)) <--> N2((nauczyciel)); S1 <--> N1; S1 <--> N2; S2 <--> N1; S2 <--> N2;
```

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Możliwość komunikacji bezpośrednio na platformie wspiera:

- utrzymanie stałego kontaktu uczestników i prowadzących niezależnie od miejsca i czasu,
- prowadzenie konsultacji indywidualnych,
- aktywizację uczestników pasywnych,
- umiejętność rozwiązywania problemów w pracy w grupie,
- wymianę doświadczeń.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Sukces dydaktyczny platformy szkoleniowej zostanie osiągnięty, gdy spełnione są następujące warunki:

1. Przejrzystość i przydatność materiałów;
2. Utrzymanie stałej aktywności i zaangażowania wszystkich uczestników platformy;
3. Stały rozwój uwzględniający potrzeby jej uczestników.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

Wdrożeniowa funkcja praktyk pedagogicznych

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wdrożeniowa funkcja praktyk pedagogicznych

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

- Integralna część kształcenia studentów.
- Pełne kompetencje do zawodu nauczyciela podczas kontaktu ze szkołą.
- Podstawa metodyki wychowania fizycznego jako zbiór najważniejszych elementów dotyczących warsztatu pracy nauczyciela wychowania fizycznego.

Obowiązki opiekuna
– odpowiedzialne zadanie wymagające wysiłku i fachowości.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Jednostka lekcyjna w procesie wychowania fizycznego

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Praktyka hospitacyjna (z łącz. odwiedzin) – 1 tydzień

LEKCJA

- Zademonstrowanie klasycznych, przejrzystych lekcji różnego rodzaju;
- Pokazanie typów lekcji;
- Wykorzystanie różnych dziedzin metodyk szczegółowych;
- Zwrócenie uwagi na fachowe nazewnictwo ćwiczeń.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Część informacyjna konspektu (scenariusza lekcji)

Cele główne

- Kształcący – rozwój kompetencji instrumentalnych ucznia;
- Poznawczy – sprawność, umiejętność, wiedza;
- Wychowawczy – rozwój kompetencji kierunkowych – postawy prozdrowotne, prospołeczne i wychowanie do kultury fizycznej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Konstrukcja organizacyjna lekcji

Trzy części ściśle ze sobą powiązane:

- Wstępna – wprowadzająca
- Główna – zasadnicza
- Końcowa – syntetyzująca

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Wykorzystanie zasad

- Wszechstronności
- Zmienności pracy mięśniowej
- Stopniowanie natężenia wysiłku – krzywa natężenia lekcji

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Praktyka pedagogiczna – 2 tygodnie

Struktura lekcji według S. Strzyżewskiego:

- Zorganizowanie grupy i sprawdzenie gotowości do lekcji;
- Motywacja do udziału w lekcji;
- Rozgrzewka i działanie profilaktyczno-korektywne;
- Kształtowanie umiejętności, doskonalenie sprawności i rozwoju zdolności twórczych;
- Uspokojenie organizmu;
- Czynności organizacyjne i wychowawcze;
- Nastawienie uczniów do wykonywania zadań ruchowych w czasie pozalekcyjnym – przygotowanie do rekreacji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Metodyczne i organizacyjne działania nauczyciela w toku lekcji wychowania fizycznego

Czynności nauczyciela i uczniów:

- Przygotowawcze
- Motywujące
- Informujące
- Naprowadzające
- Kontrolne
- Korygujące
- Zabezpieczające

Efektywność wykorzystania czasu – intensyfikacja lekcji

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
SPÓJNOŚĆ EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wzbogacenie wiedzy pedagogicznej studenta podczas praktyk szkolnych powinno skutkować tym, że będzie on potrafił działać w przestrzeni edukacyjnej w wymiarze

WIEM – co?
WIEM – jak?
WIEM – dlaczego?

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 WSWFiT
WYDZIAŁ PEDAGOGIKI

 AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
SPÓJNOŚĆ EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Dziękuję za uwagę

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 WSWFiT
WYDZIAŁ PEDAGOGIKI

 AMICUS

Organizacja pobytu studentów podczas realizacji praktyki pedagogicznej

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
Europejski
Fundusz Społeczny

Organizacja pobytu studentów podczas realizacji praktyki pedagogicznej

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
Białystok

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
Europejski
Fundusz Społeczny

Osoby, które spełniają kluczową rolę w prawidłowym przebiegu praktyki

- Dyrektor
- Opiekun/ka praktyki w danej placówce
- Nauczyciele/ki wychowania fizycznego
- Pedagog szkolny
- Pielęgniarka/pielęgniarsz szkolny

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
Białystok

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
Europejski
Fundusz Społeczny

ZADANIA DYREKTORA SZKOŁY

Dyrektor szkoły oraz jego zastępca są powołani przez organ samorządowy do pełnienia swych obowiązków na terenie placówki szkolnej. Na dyrektorze szkoły (również nauczycielu) spoczywają zarówno obowiązki osoby nauczającej, jak i koordynującej funkcjonowanie całej placówki.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
Białystok

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Obowiązki dyrektora w stosunku do uczelni wyższej i jej studentów przebywających na terenie szkoły w ramach realizowanej praktyki są dwojakiego rodzaju:

- bezpośrednio przez niego spełniane, tj. hospitowanie zajęć, prowadzenie spotkań ze studentami odbywającymi praktykę na terenie kierowanej przez dyrektora placówki, odpowiedzialność za terminy realizacji poszczególnych zadań, ogólny przebieg praktyki studenckiej,
- pośrednio realizowane przez dyrektora – podział zadań do realizacji przez poszczególne podmioty współpracujące w ramach realizowanej praktyki wychowania fizycznego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

DYREKTOR

- Wyznacza opiekuna praktyki z ramienia szkoły;
- Przeprowadza rozmowę ze studentami na temat organizacji pracy placówki, którą zarządza;
- Udziela odpowiedzi na pytania nurtujące studentów z zakresu organizacji i zarządzania placówką oświatową;
- Przedstawia studentom ich opiekuna podczas pobytu na praktykach;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zadania nauczyciela/ki (opiekuna/ki) praktyki w danej szkole

- nauczanie i wychowanie uczniów znajdujących się pod opieką nauczyciela oraz powierzonych mu praktykantów (studentów – kierunek wychowanie fizyczne),
- kontrola i ocena przebiegu praktyki oraz aktywny udział w przygotowaniu zajęć realizowanych w ramach wychowania fizycznego,
- odpowiedzialność za przebieg zajęć szkolnych realizowanych w ramach przedmiotu wychowanie fizyczne na określonym poziomie merytorycznym oraz organizacyjnym,
- stosowanie w swojej pracy nowych metod nauczania i wychowania, które pozwolą na podniesienie jakości realizowanych zajęć i stanowić będą dobry przykład studentom odbywającym praktykę.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nauczyciele/ki wychowania fizycznego

- Sprawują bezpośrednią opiekę nad studentami/kami podczas praktyk (rola mentora i przewodnika);
- Z należytą starannością przygotowują studentów/ki do pracy w roli nauczyciela, udzielając im wskazówek przede wszystkim ze swojego doświadczenia w tym zawodzie;
- Na bieżąco sprawdzają dziennik praktyk prowadzony przez studenta/kę.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nauczyciele/ki wychowania fizycznego

- Doradzają, aby wiedza ich młodszych kolegów/koleżanek, odbywających praktyki, którą zdobyli podczas studiów, była wykorzystana jak najlepiej w praktyce;
- Dbają o swój wizerunek, są autorytetem nie tylko dla swoich uczniów, ale też dla studentów/tek.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Pedagog szkolny

Przedstawia problemy wychowawcze występujące w danej szkole, sposoby i procedury ich rozwiązywania, współpracuje z rodzicami.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Pielęgniarka/pielęgniarz szkolny

- Zapoznaje z ogólną sytuacją zdrowotną uczniów danej szkoły;
- Dokonuje podziału na grupy dyspanseryjne;
- Przedstawia procedury postępowania w sytuacji drobnych urazów lub kontuzji do czasu przybycia opieki medycznej lub opiekuna prawnego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zabezpieczenie organizacyjno-bytowe prawidłowego przebiegu praktyk

Aby praktyki miały prawidłowy przebieg, należy:

- udostępnić miejsce, gdzie studenci/cki mogą spokojnie przygotować się do realizacji praktyki,
- udostępnić miejsce gdzie mogą się przebrać,
- udostępnić sprzęt sportowy do realizacji programu praktyki,
- umożliwić w obecności opiekuna wgląd do dokumentacji szkolnej (dziennik lekcyjny, dziennik zajęć pozalekcyjnych, statut szkoły, WSO, PSO i inne).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

Przygotowanie studenta do prowadzenia lekcji z zachowaniem zasad bezpieczeństwa

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I WYDRZEWIENIE

Przygotowanie studenta do prowadzenia lekcji z zachowaniem zasad bezpieczeństwa

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I WYDRZEWIENIE

Bezpieczeństwo przede wszystkim

W czasie lekcji wychowania fizycznego zapewnienie bezpieczeństwa jej uczestnikom jest równie istotne jak realizacja celów i założeń lekcji. Za bezpieczeństwo ćwiczących zawsze odpowiada prowadzący, w związku z tym powinien on przewidywać sytuacje potencjalnie niebezpieczne i zapobiegać im. Nauczyciel powinien mieć stosowne uprawnienia do prowadzenia zajęć ruchowych oraz posiadać odpowiednią wiedzę i umiejętności, co pozwoli mu właściwie przygotować zajęcia, dostosowując planowane ćwiczenia do siły i umiejętności uczestników lekcji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I WYDRZEWIENIE

Porządek, dyscyplina i asekuracja

Od pierwszych zajęć należy wdrażać uczniów do zachowania ostrożności.

Niezwykle ważne jest zachowanie porządku i dyscypliny, ponieważ do wielu wypadków dochodzi na skutek braku kontroli.

Przed przystąpieniem do ćwiczeń należy sprawdzić sprzęt i przyrządy oraz odpowiednio zabezpieczyć miejsca.

W czasie wykonywania trudniejszych ćwiczeń konieczne jest zapewnienie asekuracji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Podstawowe zasady bezpiecznej lekcji

Oto kilka zasad, przestrzeganie których pozwoli ćwiczącym uniknąć urazów, a prowadzącemu wynikającej z tego odpowiedzialności:

- w czasie każdego ćwiczenia konieczny jest nadzór prowadzącego,
- uczestniczyć w lekcji mogą tylko uczniowie zdrowi,
- prowadzący powinien znać wydolność i możliwości fizyczne uczestników zajęć i uwzględnić je dobierając rodzaj oraz intensywność wysiłku.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zasady cd.

- prowadząc lekcję należy przestrzegać metodyki wykonywania ćwiczeń oraz zasad dydaktycznych,
- nie wolno dopuścić do stanów nadmiernego przemęczenia uczestników,
- w czasie wykonywania trudniejszych ćwiczeń konieczne jest zapewnienie asekuracji,
- należy dbać o stan techniczny obiektów i przyrządów,
- należy dopilnować przestrzegania zasad w czasie gier i zabaw ruchowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Regulacje prawne

Rozporządzenie z dn.31.12.2002 r., w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

17.1. W pomieszczeniach, w których odbywają się zajęcia, zapewnia się temperaturę co najmniej 18°C.

Nie ma określonej temperatury, jaka powinna obowiązywać podczas zajęć na boisku, niemniej jednak należy kierować się wyznacznikiem 33.2, oraz zdrowym rozsądkiem.

33.2. – niedopuszczalne jest realizowanie wyjść i wycieczek podczas burzy, śnieżyicy i gołoledzi.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Regulacje cd.

30. W czasie zawodów sportowych, organizowanych przez szkołę lub inną placówkę, uczniowie nie mogą pozostawać bez opieki osób do tego upoważnionych.

31.

1. Stopień trudności i intensywności ćwiczeń dostosowuje się do aktualnej sprawności fizycznej i wydolności ćwiczących.
2. Uczestnika zajęć uskarżającego się na dolegliwości zdrowotne zwalnia się w danym dniu z wykonywania planowanych ćwiczeń, informując o tym rodziców (opiekunów prawnych).
3. Ćwiczenia są prowadzone z zastosowaniem metod i urządzeń zapewniających pełne bezpieczeństwo ćwiczących.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Regulacje cd.

5. Stan techniczny urządzeń i sprzętu sportowego jest sprawdzany przed każdymi zajęciami.
6. W salach i na boiskach oraz w miejscach wyznaczonych do uprawiania ćwiczeń fizycznych, gier i zabaw umieszcza się tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego.
7. Prowadzący zajęcia zapoznaje osoby biorące w nich udział z zasadami bezpiecznego wykonywania ćwiczeń oraz uczestnictwa w grach i zabawach.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Regulacje wewnętrzne

Wszystkie inne zasady bezpieczeństwa oraz bezpiecznego i higienicznego uczestnictwa w zajęciach fizycznych określają wewnętrzne regulaminy, postanowienia, statuty szkoły. Do takich postanowień można zaliczyć strój sportowy, zmianę obuwia na sportowe, miejsce zbiórki uczniów przed lekcją i inne.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przede wszystkim nie szkodzić!

Dziękuję za uwagę

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ocena lekcji prowadzonych przez studenta pod kątem realizacji programu nauczania

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Ocena lekcji prowadzonych przez studenta/kę pod kątem realizacji programu nauczania

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Tematy do omówienia:

- Dobór ćwiczeń pozwalających na realizację tematu (zgodnego z programem nauczania).
- Zastosowanie metod aktywizujących jako czynnika ułatwiającego realizację treści programowych.
- Planowanie i rozsądne gospodarowanie czasem lekcji.
- Przekaz wiedzy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Dobór ćwiczeń

Trafność — pozwala na realizację tematu, a co za tym idzie treści programowych.

Stopień trudności — pozwalający lub nie wykonywać dane zadania ruchowe, zmierzające do wypełnienia treści programowych.

Intensywność — sposób wykonywania zadane ćwiczenia, bądź ciągu zadań, które mogą być motorem lub hamulcem realizacji tematu, który wypełnia treści programowe mimo trafności i odpowiedniego stopnia trudności.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Metody aktywizujące jako czynnik ułatwiający realizację tematu

Metody kształcenia i wychowania fizycznego wg kryteriów psychologiczno-pedagogicznych

1. Metody odtwórcze (reproduktywne)
2. Metody aktywizujące osobowość ucznia
3. Metody twórcze

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Metody odtwórcze (reproduktywne)

- naśladowcza ścisła
- zadaniowa ścisła

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Metody aktywizujące osobowość ucznia

- programowego uczenia się i usprawniania
- bezpośredniej celowości
- ilustracji lub opowieści ruchowej
- zabawowa klasyczna
- zadaniowa

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Metody twórcze

- ruchowej ekspresji twórczej
- problemowa

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Metody intensyfikujące zajęcia wychowania fizycznego

1. Stawiania zadań dodatkowych
2. Obwodowo-stacyjna
3. Tor przeszkód
4. Ćwiczenia ze współwiczającym

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Planowanie i rozsądne gospodarowanie czasem lekcji

Gradacja, czyli hierarchia poświęconego czasu na poszczególne części lekcji :

- Nauka nowych elementów (umiejętności) – ok. 25 min.
- Doskonalenie nabytych umiejętności – ok. 20 min.
- Rozgrzewka – 10 - 12 min.
- Ćwiczenia rozluźniająco - uspokajające – 3-5 min.
- Czynności organizacyjno - porządkowe – 3-5 min.
- Omówienie lekcji – ok. 3 min.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Pamiętaj!!!

Podczas lekcji nie ma rzeczy ważnych lub mniej ważnych, wszystkie są jednakowo **WAŻNE!!!**

Ich ważność nie wynika z czasu im poświęconego!

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Przekaz wiedzy

- Zrozumiały
- Odpowiedni czasowo
- Na temat
- Interesujący

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Dziękuję za uwagę

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rola opiekuna praktyk jako MENTORA dla studenta praktykanta

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWOJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Rola opiekuna praktyk jako
MENTORA
dla studenta-praktykanta**

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
BIAŁYSTOK

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWOJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nauczyciel-opiekun praktyki jako mentor
- przewodnik studenta w szkole pełni niezwykle
ważną rolę. To od niego zależy będzie, jaki obraz
szkoły wyniesie z praktyk student, jakie będzie
w przyszłości jego podejście do zawodu, a co dalej za
tym idzie, w dalszej i szerszej perspektywie, jak nowe
kadry pedagogiczne wpływać będą na przyszłość
polskiej edukacji (także wychowania fizycznego).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
BIAŁYSTOK

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWOJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Mentorem będziemy nazywali nauczyciela
poważanego, będącego dla kogoś (patrz student)
przyjacielem, wzorem i doradcą.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
BIAŁYSTOK

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Kiedys

Mentor (mit.) – mieszkaniec Itaki, przyjaciel Odyseusza. Wyruszając pod Troję, Odyseusz powierzył mu opiekę nad żoną – Penelopą, synem – Telemachem i domem. Postać Mentora przybrała Atena, towarzysząc Telemachowi w poszukiwaniu ojca.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Dziś

MENTOR:

- Doświadczony
- Przyjaciel
- Wzór
- Doradca
- Wychowawca
- Poważany
- Mądry
- Życzliwy

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Doświadczony

Mający minimum kilkuletnią praktykę w zawodzie nauczyciela. Pogłębiający permanentnie swoją wiedzę i umiejętności w różnych formach doskonalenia zawodowego. Umie nabytą wiedzę wykorzystać w różnych, nie tylko zawodowych, sferach życia.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
RODZAJEM FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Przyjaciół

Jest otwarty na ludzi i ich potrzeby. Umie słuchać, jest pełen empatii, ma zawsze tę odrobinę czasu, którą poświęci, gdy student tego potrzebuje.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
RODZAJEM FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Wzór

Paradoks. Nauczyciel, którego jedną z podstawowych funkcji jest ocenianie, sam jest oceniany w każdym momencie swojej pracy. Jest oceniany przez dyrekcję, innych nauczycieli, rodziców, uczniów i wreszcie przez studentów odbywających praktykę. Nie są to oceny wyrażane w formie werbalnej czy też papierowej, ale jest to ocena bieżąca, której efektem są codzienne nastroje, motywacje czy też zwykłe ludzkie zachowania. Im więcej mamy pozytywnych „ocen” swojej codziennej działalności, tym większym będziemy wzorem dla naszych studentów.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
RODZAJEM FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Doradca

Tutaj tkwi większościowy udział akcji bycia dobrym opiekunem praktyk. Tutaj należy wykorzystać swoje kompetencje wiedzy, doświadczenia i chęci pomocy przyszłym kadrom pedagogicznym. I wreszcie tutaj pokazujemy drogę bycia nauczycielem zarówno w sferze dydaktyki, metodyki, ale też zachowań w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wychowawca

Szeroko pojmowana funkcja, obejmująca swoją działalnością nie tylko społeczność szkolną, ale też studencką, która odwiedza nas na praktykach pedagogicznych.

Wychowywać to znaczy mieć bezpośredni wpływ na... i tutaj musimy ustalić sobie priorytety, które możemy w ciągu praktyk wpoić naszym studentom. Nie idźmy w swoich wyborach na ilość, ale raczej postawmy na jakość; lepiej wybrać dwa, trzy priorytety i mieć poczucie spełnienia, niż wiele, a w rzeczywistości ich nie utrwalić.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Poważany

Ze zdaniem którego liczy się cała społeczność szkolna.

Poważany \Rightarrow darzony szacunkiem.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Mądry

Mądrość – umiejętne wykorzystywanie wiedzy i doświadczenia.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I WYDRZEWIENIE

Życzliwy

Jeśli jesteś gotów pomagać studentowi w jego realizacji praktyki, to jesteś życzliwy. Jeśli dodasz do tego uśmiech, zrozumienie dla jego błędów wynikających z braku doświadczenia oraz wiarę w jego możliwości, to jesteś bardzo życzliwy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I WYDRZEWIENIE

Nauczyciel-opiekun praktyki MENTOREM dla studenta-praktykanta

- Bycie opiekunem studenta-praktykanta – fajna rzecz.
- Bycie dobrym opiekunem studenta-praktykanta – bardzo fajna rzecz.
- Bycie MENTOREM dla studenta wchodzącego do zawodu nauczyciela – bezcenne.
- Za to, co zostało zapłacisz

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

***Komunikacja interpersonalna:
uczeń – nauczyciel, nauczyciel – uczeń***

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja interpersonalna: uczeń – nauczyciel, nauczyciel – nauczyciel.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WILANÓW

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

MOWA-TRAWA

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WILANÓW

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

MOWA JEST SREBREM A MILCZENIE ŻŁOTEM

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WILANÓW

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

ADAM MICKIEWICZ

Nic pożądaniejszego, a nic trudniejszego na ziemi jak prawdziwa rozmowa.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

IZAAK BABEL

Benia mówi mało, ale on mówi smacznie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

EURYPIDES

Język jest potężniejszy od miecza.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

KOMUNIKACJA

Wzajemne przekazywanie informacji, umiejętności, pojęć, idei, uczuć itp. za pomocą symboli tworzonych przez słowa, dźwięki, obrazy czy dotyk.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Etymologia terminu „komunikowanie się”

Komunikowanie się

- communico, communicare (uczynić wspólnym, połączyć, udzielić komuś wiadomości, naradzać się),
- communio (wspólność, poczucie łączności).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Etymologia terminu „komunikowanie się”

Komunikowanie się

Sam termin communication pojawił się najpierw w łacinie, potem został wchłonięty przez języki nowoczesne. Oznaczał „wejście we wspólnotę, utrzymywanie z kimś stosunków”.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikowanie się:

Dwa znaczenia:

- do wieku XVI – „komunia, uczestnictwo, dzielenie się”,
- po wieku XVI – „transmisja, przekaz”.

To drugie znaczenie nabrało szczególnej wagi w wieku XIX i XX ze względu na pojawienie się środków komunikowania się służących do:

- przemieszczania ludzi i przedmiotów w przestrzeni (pociąg itd.),
- przekazu informacji na odległość (media i multimedia).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Definicje komunikowania się

R. Merton w latach 50. naliczył ich ok. 160, a do dziś powstało kilka razy więcej.

Charles Cooley, jeden z prekursorów tego obszaru badań, określił komunikowanie się jako swego rodzaju mechanizm, dzięki któremu stosunki międzyludzkie istnieją i rozwijają się, a wytworzone przez ludzki umysł symbole są przekazywane w przestrzeni i zachowywane w czasie.

On jako pierwszy wprowadził do literatury pojęcie „komunikowanie się” i dostrzegł, że obejmuje ono także wyraz twarzy, gesty, postawę, tonację głosu, słowa, pismo, druk itd.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Definicje komunikowania się

J. Dewey:
Uważał, że społeczeństwo istnieje nie tylko dzięki przekazywaniu informacji i komunikowaniu się, ale że jego istnienie polega na procesach przekazu i komunikowania się.

W. Schramm:
Nazwał komunikowanie się narzędziem, które pozwala społeczeństwom egzystować i, ze względu na swój charakter, wyróżnia ludzi od innych istot żywych.

M. Defleur:
Komunikowanie się to akt, który jest środkiem, przez który są wyrażane normy grupowe, sprawowana jest kontrola społeczna, przydzielane są role, osiągnięta jest koordynacja wysiłków.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWOJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Cechy komunikowania się

- Komunikowanie się jest procesem społecznym;
- Komunikowanie się zachodzi w określonym kontekście społecznym;
- Komunikowanie się jest procesem kreatywnym;
- Komunikowanie się ma charakter dynamiczny;
- Komunikowanie się jest procesem symbolicznym;
- Komunikowanie się jest procesem interakcyjnym;
- Komunikowanie się jest zasadniczo celowe i świadome;
- Komunikowanie się jest nieuchronne;
- Komunikowanie się jest procesem złożonym;
- Komunikowanie się jest procesem nieodwracalnym.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFT BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWOJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Definicje komunikowania się

Komunikowanie się jest procesem porozumiewania się jednostek, grup lub instytucji. Jego celem jest wymiana myśli, dzielenie się wiedzą, informacjami, ideami. Proces ten odbywa się na różnych poziomach, przy użyciu zróżnicowanych środków i wywołuje określone skutki.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFT BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWOJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Elementy procesu komunikowania się

Kontekst
To warunki, w jakich odbywa się proces komunikowania się. Można mówić o kilku aspektach kontekstu komunikowania się. Zaliczamy do nich:

- aspekt fizyczny,
- aspekt historyczny,
- aspekt psychologiczny,
- aspekt kulturowy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFT BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Elementy procesu komunikowania się

Uczestnicy
Odgrywają role nadawców i odbiorców

- procesy sformalizowane – role są z góry ustalone, jednoznaczne i niewymienne,
- procesy niesformalizowane – role są jednocześnie i wymienne

Każda jednostka komunikująca się ma własne doświadczenia, uczucia, idee, nastroje, wykonywaną pracę. Z tego powodu komunikat wysyłany i odbierany nie może mieć takiego samego znaczenia.

Verderber uważa, że uczestników procesu różnią trzy podstawowe elementy: stosunek do innych, płeć i kultura.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Elementy procesu komunikowania się

Komunikat

- Zajmuje miejsce centralne w procesie komunikowania się między nadawcą a odbiorcą.
- Nazywany też przekazem komunikacyjnym.
- Jest to kompleksowa struktura, na którą składają się znaczenia, symbole, kodowanie i dekodowanie, forma i organizacja.
- Znaczenia – czyste idee i uczucia istniejące w ludzkich umysłach, przekładane są na znaczenia, które muszą być dzielone z pozostałymi uczestnikami procesu.
- Symbole – są to słowa, dźwięki, działania, dzięki którym znaczenie jest oznajmiane innym jednostkom. Symbolem jest zarówno słowo, jak i gest, mimika.
- Dekodowanie kodowanie – proces transformowania idei i uczucia w symbole oraz proces odwrotny. Są to procesy bezwiedne.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Elementy procesu komunikowania się

Kanał
Jest to droga przekazu i środki transportu, za pomocą których przekaz pokonuje drogę od nadawcy do odbiorcy. W komunikowaniu się bezpośrednim używa się wszystkich pięciu kanałów sensorycznych; w komunikowaniu się pośrednim kanały zredukowane są do wzroku i słuchu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Elementy procesu komunikowania się

Szumy

- Źródło zakłóceń;
- Mogą mieć charakter zewnętrzny, wewnętrzny, jak i semantyczny;
- Każdy szum może blokować proces komunikowania się na etapie dekodowania

a) szum zewnętrzny – np. nieodpowiednia temperatura, zepsuty odbiornik TV;
 b) szum wewnętrzny – uczucia i predyspozycje psychiczne uczestników komunikowania np. ból głowy, zęba itd.;
 c) szum semantyczny – jest konsekwencją zamierzonego lub niezamierzonego złego użycia przez nadawcę znaczenia, które blokuje precyzyjne odekodowanie informacji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Elementy procesu komunikowania się

Sprzężenie zwrotne

Jest to reakcja odbiorcy na komunikat po jego odekodowaniu. Mówi nam, czy przekaz został usłyszany, zobaczony i zrozumiany. Występują różne typy sprzężenia zwrotnego:

1. bezpośrednie – natychmiastowe,
2. pośrednie,
3. opóźnione.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

```

    graph TD
      INTENCJA --> KODOWANIE
      KODOWANIE --> WIADOMOŚĆ
      WIADOMOŚĆ --> ODKODOWANIE
      ODKODOWANIE --> INTERPRETACJA
      ODKODOWANIE --> ODBIÓR_WIADOMOŚCI[ODBIÓR WIADOMOŚCI]
      ODBIÓR_WIADOMOŚCI --> PRZEKAZYWANIE_SYGNAŁU[PRZEKAZYWANIE SYGNAŁU]
      PRZEKAZYWANIE_SYGNAŁU --> KODOWANIE
    
```

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Badania przeprowadzone na temat procesu komunikowania się wykazują, że porozumiewanie się, poza snem, zajmuje nam 70% czasu, w tym:

- 32% – mówienie
- 42-57% – słuchanie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wykazują one także, że poszczególne kanały przekazu informacji mają zróżnicowany wpływ na kształtowanie ogólnej oceny wypowiedzi. I tak treść, wyrażona poprzez:

- słowa wpływa jedynie w 7%,
- przekaz zawarty w tonie głosu decyduje w 38%,
- przekaz zawarty w mimice twarzy decyduje w 55% o odbiorze informacji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Główne przyczyny zaburzeń w komunikowaniu się:

- brak przygotowania do rozmowy,
- brak jasności komunikatu,
- niedokładny odbiór/wybiórczość,
- okoliczności,
- subiektywizm,
- brak zaufania/szacunku.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja interpersonalna

Komunikacja interpersonalna zachodzi nieustannie. Każda sytuacja społeczna implikuje proces nadawania i odbierania różnych informacji. Nie wypowiadając ani słowa nasze ciała nieustannie emitują sygnały wyrażające samopoczucie, nastawienie, postawę itd.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Cztery kroki skutecznego słuchania

1. Aktywne słuchanie

- parafrazowanie (definiowanie) swoimi słowami tego, co druga osoba do nas mówi,
- precyzowanie poprzez zadawanie pytań,
- informacja zwrotna – dzielenie się odczuciami i doświadczeniami bez osądzania (natychmiast, szczerze i wspierająco).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Cztery kroki skutecznego słuchania

2. Słuchanie empatyczne
– słuchanie z nastawieniem na zrozumienie emocji rozmówcy.

3. Słuchanie otwarte
– nie ocenia się rozmówcy, by osądy nie zastaniały nam naszego rozmówcy.

4. Słuchanie świadome
– zwracanie uwagi na integrację słów i emocji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

NARZĘDZIA SKUTECZNEJ KOMUNIKACJI W GRUPIE

- AKTYWNE SŁUCHANIE
- PARAFRAZA
- ODZWIERCIEDLENIE
- KLARYFIKACJA
- PODSUMOWYWANIE
- KOMUNIKAT „JA”
- KOMUNIKACJA NIEWERBALNA

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

AKTYWNE SŁUCHANIE

Aktywne słuchanie to towarzyszenie w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, wspieranie.

Polega na:

- empatii (zdolność do wczucia się w sytuację innej osoby),
- akceptacji (pozytywna reakcja na zachowanie rozmówcy).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

W aktywnym słuchaniu ważna jest:

- intencja zrozumienia
- postawa ciała
- werbalne oznaki zainteresowania.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

INTENCJA ZROZUMIENIA

- akceptowanie uczuć,
- parafrazowanie – sprawdzenie, czy dobrze zrozumieliśmy komunikat rozmówcy,
- zwrócenie uwagi na język ciała rozmówcy,
- okazywanie empatycznego zrozumienia.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

POSTAWA CIAŁA

- utrzymanie kontaktu wzrokowego,
- zwrócenie się przodem do rozmówcy,
- zachowanie otwartej postawy,
- utrzymanie dystansu fizycznego, komfortowego dla słuchającego i dla mówiącego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

WERBALNE OZNAKI ZAINTERESOWANIA

- Zadawanie pytań otwartych: co? jak?
- Zachęcanie do wypowiedzi poprzez dźwięki wyrażające zrozumienie, zainteresowanie: hmm, taak.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Pamiętaj!

NIE PRZERYWAJ

NIE ZADAWAJ ZBYT WIELU PYTAŃ

NIE UDZIELAJ RAD

NIE OSĄDZAJ

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

PARAFRAZA

To powtórzenie własnymi słowami tego, co ktoś powiedział, np.:

„Mówiłeś przed chwilą, że...”

„Chcesz powiedzieć, że...”

„Jeśli cię dobrze rozumiem, to powiedziałeś...”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

ODZWIERCIEDLENIE

Jest związane z umiejętnością aktywnego słuchania i polega na sprawdzaniu, czy właściwie zrozumieliśmy komunikat, a zwłaszcza uczucia mówiącego, np.:

„Zdaje się, że jesteś zawiedziony”;

„Jesteś z siebie dumny”.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

KLARYFIKACJA

Służy zwykle do precyzowania myśli uczestników i nazywania problemów, np.:

„Przeżywasz jednocześnie uczucie podziwu i nienawiści do swojego szefa. Myślisz, że doświadczanie tych dwóch uczuć naraz jest czymś nie w porządku”.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

PODSUMOWANIE

Podsumowanie może poprzedzać dyskusja w grupie, która wskaże różne stanowiska uczestników.

Podsumowanie daje szansę na znalezienie alternatywnych rozwiązań problemu i porządkuje komunikację w grupie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

KOMUNIKAT „JA”

- Komunikat ten jest oparty na faktach i informuje o tym, „co widzę, co słyszę, co czuję, np. w relacji z tobą”, w sytuacji porażki lub sukcesu itp.
- Pozwala na formułowanie własnych potrzeb i oczekiwań.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

KOMUNIKAT „JA”

Co ja czuję w związku z tym, co Ty zrobiłeś?
Mówię o sobie, o swoim odczuciu, o tym, co czuję.

Efekty:

- jasna i niezagrażająca forma mówienia o naszych oczekiwaniach, potrzebach i uczuciach,
- zrozumiały komunikat, że nam coś nie odpowiada,
- informujemy, jakie mamy odczucie – jest to skuteczne i mniej zagrażające – taki komunikat nie powinien zranić człowieka.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

KOMUNIKAT „JA”

1. Nazywamy sytuację.
2. Mówimy o swoim odczuciu (smuci, martwi, wkurza mnie to, co mi robi).
3. Podajemy powód – dlaczego?

Przykład:
Byłem w szkole, dowiedziałem się, martwi mnie to.
Powiem Ci, dlaczego. Boję się, że nie poradzisz sobie i co Ty na to?

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

KOMUNIKAT „TY”

- brak akceptacji, pouczenie, wytykanie, ukazanie wyższości,
- nie można wytykać człowiekowi (uczniowi, dziecku), że czegoś nie potrafi.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
ROZWOJ I WYDRZEWIENIE
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja interpersonalna

- Komunikacja werbalna
- Komunikacja niewerbalna

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
ROZWOJ I WYDRZEWIENIE
FUNDUSZ SPOŁECZNY

ZASADY KOMUNIKACJI

W porozumiewaniu się rozmówcy uwzględniają dwie grupy zasad:
ZASADA ORGANIZACJI WYPOWIEDZI

Budując wypowiedzi posługujemy się:

- Regułą poprawności gramatycznej i zrozumiałości, tak aby możliwe były one do bezpośredniej interpretacji;
- Regułą dopasowania wypowiedzi do kontekstu poprzednich wypowiedzi partnera;
- Regułą ekonomiczności – unikania niepotrzebnych powtórzeń;
- Regułą ekspresyjności, nadając możliwie osobisty emocjonalny ton wypowiedzianiu się.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
ROZWOJ I WYDRZEWIENIE
FUNDUSZ SPOŁECZNY

ZASADY INTERPERSONALNE

Budując wypowiedzi posługujemy się:

- Regułą uprzejmości, która wymaga, by znaczenie wypowiedzi było możliwe do zaakceptowania przez partnera.
- Regułą aprobaty – wyrażania wzajemnej życzliwości i akceptacji zarówno swoich wypowiedzi, jak i samego kontaktu między nimi.
- Regułą skromności – unikania otwartego wskazywania na swoje mocne strony, sukcesy. Chwalenie siebie w taki sposób, że mogłoby to wywołać poczucie niższości u odbiorcy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

- Regułą zgodności – która wymaga wyrażenia aprobaty dla stanowiska partnera.
- Regułą współdziałania – wymaga wyrażenia dobrej woli kontynuacji konwersacji
- Regułą ironii – wymaga, aby żarty, kpiny i inne zachowania, "niekonwencjonalne" były realizowane w sposób czytelny, umożliwiając właściwą ich interpretację.
- Regułą atrakcyjności treści – wymaga, by nadawca i odbiorca wyrażali zainteresowanie tematami konwersacji proponowanymi przez partnera i jeśli to możliwe oferowali tematy interesujące nie tylko dla siebie, ale i dla rozmówcy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWiT GWARDEK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Pełne zastosowanie się do wszystkich powyższych reguł oznacza, że wypowiedź będzie poprawna, jasna, zwięzła i interesująca.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWiT GWARDEK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Efektywność procesów komunikowania się zależy od dwóch podstawowych form:

komunikowania się werbalnego,
komunikowania się niewerbalnego.

Zazwyczaj obie te formy występują jednocześnie, uzupełniając się, ale istnieją wyjątki od tej reguły (np. czytelnicy prasy, słuchacze radia).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWiT GWARDEK AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja werbalna

to przekazywanie informacji za pomocą wyrazów.
To komunikacja oparta na słowie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja werbalna

to komunikacja z użyciem języka,
dzięki któremu wyrażane są uczucia i idee.
Może być ona realizowana w formie
pisemnej bądź ustnej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja werbalna

Forma ustna:

- daje komunikującym się większe możliwości ekspresji uczuć i myśli, ponieważ jest wzmocniona o komunikowanie się niewerbalne,
- stwarza dogodniejsze warunki do nawiązania kontaktów komunikacyjnych na poziomie faktycznym, jest także bardziej skuteczna na poziomie instrumentalnym i afektywnym,
- pozwala również na sugerowanie, a także na natychmiastową reakcję uczestników, prowadząc do sprzężenia zwrotnego,
- trudności – problemy związane z dekodowaniem przekazu na poziomie semantycznym oraz inne bariery, które są spowodowane działaniami komunikacyjnymi, stosowanymi przez uczestników procesu komunikacji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja werbalna

Forma pisemna:

- ma zwykle charakter formalny,
- zaleta – trwałość i możliwość starannego przygotowania,
- wada – formalny i zamknięty charakter oraz brak możliwości bezpośredniego sprzężenia zwrotnego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja werbalna

Komunikacja pionowa:

komunikacja formalna

np. pomiędzy nauczycielem a uczniem

- komunikacja skierowana ku dołowi

komunikacja pomiędzy pracownikami wyższego i niższego szczebla

- komunikacja skierowana ku górze.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja werbalna

Komunikacja pozioma:

zarówno formalna, jak i nieformalna,
komunikacja wśród pracowników tego samego szczebla (lub też np. pomiędzy uczniami w szkole).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja werbalna

♦ Dużą rolę w komunikacji werbalnej odgrywają:

- akcent
- stopień płynności mowy
- treść wypowiedzi
- ton
- tempo wypowiedzi.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja werbalna – przeszkody

- zniekształcenie informacji
- wielość informacji
- niezrozumiała tematyka, słownictwo
- negatywne nastawienie
- nieśmiałość
- brak zainteresowania
- brak koncentracji
- nieumiejętność słuchania.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja werbalna – przeszkody

- zmęczenie
- różne temperamy
- hałas
- pora dnia
- awaria sieci komunikacyjnych
- zbyt duża liczba uczestników
- presja czasu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja niewerbalna

- to zespół niewerbalnych komunikatów nadawanych i odbieranych przez ludzi na wszystkich niewerbalnych kanałach jednocześnie,
- informują one o podstawowych stanach emocjonalnych, intencjach, oczekiwaniach wobec rozmówcy, pozycji społecznej, pochodzeniu, wykształceniu, samoocenie, cechach temperamentu itd.,
- komunikaty te nadawane są i odbierane najczęściej na poziomie nieświadomym, jednak mogą być również nadawane czy odbierane świadomie (tak jak większość gestów – emblematów czy wiele wyrazów mimicznych).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Grupy sygnałów niewerbalnych:

- Mimika twarzy – wyjawia stany emocjonalne, postawy;
- Pantomimika (gesty):
 - emblematy – zastępują słowa i zdania (np. pokazanie środkowego palca),
 - regulatory – kontrolują i regulują płynność konwersacji lub transakcyjnego komunikowania się (np. podanie ręki),
 - ilustratory – uzupełniają komunikat werbalny, precyzują go ('Taaaka ryba'),

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Grupy sygnałów niewerbalnych:

- adaptery – pomagają dostosować się do sytuacji, redukują stres wywołany rozmową (np. drapanie się po głowie, obgryzanie paznokci),
- pozy – ukazują wyolbrzymione uczucia i akcentują je lub przeciwnie – ukrywają je (np. okazywanie bólu),

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Grupy sygnałów niewerbalnych:

3. Oczy – ruchy oczu, odruch źreniczny i wielkość źrenic, częstość mrugania, kierunek patrzenia, kontakt wzrokowy, wielkość oczu;

4. Proksemika (zachowania przestrzenne) – polega na stosowaniu w procesach porozumiewania się dystansu interpersonalnego i relacji przestrzennych między uczestnikami komunikacji oraz przedmiotami.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Grupy sygnałów niewerbalnych:

Parajęzyk :

a) cechy wokalne głosu – ton, barwa, wysokość, natężenie, głośność, modulacja oraz tempo mówienia,

b) interferencje wokalne – wzajemne oddziaływanie na siebie dwu lub większej ilości cech głosu oraz wszelkich dźwięków parajęzykowych.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Grupy sygnałów niewerbalnych:

Samoprezentacja:

a) powierzchowność – ubranie, fryzura, makijaż, biżuteria i inne dodatki,

b) wygląd fizyczny i budowa ciała.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Grupy sygnałów niewerbalnych:

Chronemika – wykorzystanie czasu jako sygnału komunikacyjnego (np. punktualność, czas trwania jakiegoś zdarzenia);

Elementy otoczenia – np. temperatura, oświetlenie czy kolor – mogą wpływać na zachowania ludzi.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja niewerbalna – mimika

- Główna funkcja – komunikowanie emocji i postaw;
- Szybka reakcja na to, co inni powiedzieli;
- Techniki kierowania mimiką:
 - intensyfikowanie emocji,
 - neutralizowanie emocji,
 - maskowanie emocji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja niewerbalna – spoglądanie

- Ukierunkowanie uwagi;
- Kontakt wzrokowy;
- Ekspresywność oczu (wielkość źrenic, intensywność mrugania, kierunek spojrzenia, ekspresja mimiczna oczu – „mordercze spojrzenie”, „robienie oczu”).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja niewerbalna – głos

- Głos przekazuje emocje;
- Ton;
- Tempo;
- Głośność (szepet – krzyk).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja niewerbalna – gesty

- Ruchy rąk, ciała i głowy są ściśle skoordynowane z mową,
- Gestykulując możemy:
 - określić strukturę wypowiedzi,
 - wskazywać na ludzi lub przedmioty,
 - podkreślić wypowiedziane słowa,
 - ilustrować rozmiary, kształty, ruchy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja niewerbalna – gesty

- Określają stany emocjonalne:
 - agresję (dłonie zaciśnięte w pięści),
 - lęk (dotykanie twarzy),
 - zawstydzenie (drapanie się),
 - zmęczenie (pocieranie czoła).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja niewerbalna – pozycja

- Postawa okazywana jest poprzez pozycję ciała,
- Nie wyrażają emocji ,
- Po pozycji widać zdumienie i zainteresowanie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja niewerbalna – dotyk

- Dotyk nie zawsze jest mile widziany – trzeba wiedzieć, kogo i kiedy wypada dotykać;
- Strefy dystansu:
 - ▶ intymna
 - ▶ osobista
 - ▶ społeczna
 - ▶ publiczna.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Komunikacja niewerbalna – wygląd

- Ubiór – mówi o pracy ludzi, statusie; osobowości, postawach;
- Wygląd zmienia się wraz z modą;
- Atrakcyjność fizyczna – pod kontrolą człowieka w przeciwieństwie do pozostałych elementów komunikacji niewerbalnej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz Społeczny

Podsumowanie

Dobry kontakt zaczyna się od tego,
co łączy, a nie od tego, co dzieli.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

***Rozwiązywanie sytuacji trudnych, kryzysów
i konfliktów związanych z pracą w szkole
– umiejętność radzenia sobie ze stresem***

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rozwiązywanie sytuacji trudnych, kryzysów i konfliktów związanych z pracą w szkole – umiejętność radzenia sobie ze stresem

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

1. Umiejętność radzenia sobie ze stresem

- Czym jest stres (sposoby definiowania)
- Koncepcje stresu
- Źródła stresu
- Reakcje na stres
- Stres pourazowy
- Stres szkolny (uczniowski i nauczycielski)
- Sposoby radzenia sobie ze stresem

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Czym jest stres?

- Etymologicznie – siła, gwałtowność, nacisk, presja, napięcie, obciążenie;
- Psychologicznie – stan napięcia psychicznego, przekraczający normalny poziom funkcjonowania lub bodziec czy sytuacja wywołująca taki stan, zwane stresorami;
- Potocznie – wszelkie wymagania (fizyczne, psychiczne i społeczne), które wywołują w organizmie człowieka mobilizację w celu sprostania im, na ogół towarzyszą im negatywne emocje.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Koncepcje stresu

Biologiczne koncepcje stresu:

- Prawo stałości środowiska wewnętrznego C. Bernarda;
- Teoria homeostazy W. Cannona;
- Teoria przystosowania;
- Teoria ogólnego zespołu adaptacyjnego H. Seyle'a;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Koncepcje stresu

Medyczne koncepcje stresu:

- Koncepcja stresowych zdarzeń życiowych B. S. i B. P. Dohrenwendów;
- Koncepcja kryzysów życiowych G. Caplana;
- Teoria dezintegracji pozytywnej K. Dąbrowskiego;
- Koncepcje psychosomatyczne stresu:
 - koncepcja psychoanalityczna konfliktów swoistych Alexandra;
 - koncepcja reakcji niespecyficznych Mahla;
 - koncepcja indywidualnej reakcji swoistej;
- Koncepcja salutogenetyczna stresu A. Antonovskiego;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Koncepcje stresu

Psychologiczne teorie stresu:

- Teoria frustracji;
- Teoria napięcia emocjonalnego I. Janisa;
- Teoria percepcji zagrożenia M. H. Appley'a;
- Teoria oceny poznawczej zagrożenia R. S. Lazarusa;
- Koncepcja zachowania zasobów S. E. Hobofolla;
- Koncepcja sytuacji trudnej T. Tomaszewskiego;
- Regulacyjna koncepcja stresu J. Reykowskiego;
- Ekonomiczna koncepcja stresu A. Bieli;
- Chronohabilistyczna koncepcja stresu J. F. Terelaka.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Koncepcje stresu – wnioski

- Stres jest stanem organizmu wywołanym raczej ciągiem zdarzeń stresowych niż czynnikiem incydentalnym;
- Stan stresu może być wywołany dużą zmiennością informacyjną środowiska, zwłaszcza deprywacją sensoryczną i przeciążeniem stymulacyjnym w porównaniu do warunków optymalnych;
- Występują znaczne różnice międzyludzkie w reagowaniu na takie same czynniki stresowe;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
BIAŁYSTOK

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Koncepcje stresu – wnioski

- Występują różnice intraindywidualne w reagowaniu na różne czynniki stresowe w zależności od stanu zdrowia, samopoczucia itp.;
- Wielkość stresu psychologicznego nie zależy wyłącznie od obiektywnych cech samego stresora, lecz od jego oceny poznawczej w relacji do oceny własnych możliwości radzenia sobie z trudnościami życia;
- Stres psychologiczny może mieć charakter realny bądź wirtualny i niezależnie od tego człowiek zawsze reaguje nadmiarowo atawistyczną reakcją zwierzęcą (nieświadoma mobilizacja organizmu do ataku lub ucieczki);

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
BIAŁYSTOK

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Koncepcje stresu – wnioski

- Hamowanie świadome atawistycznych reakcji fizjologicznych pobudzenia na poziomie psychologicznym prowadzi do tzw. chorób cywilizacyjnych lub psychosomatycznych;
- W analizie reakcji człowieka na stres jest ważny kontekst społeczny, który jest istotą stresu organizacyjnego;
- Człowiek nie ma wrodzonego repertuaru radzenia sobie ze stresem, lecz w toku doświadczenia życiowego i wiedzy o świecie ciągle uczy się stawiać czoło stresowi.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
BIAŁYSTOK

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Źródła stresu – kryteria

- Częstotliwość występowania (czas trwania):
 - stres incydentalny;
 - stres chroniczny;
- Siła (intensywność) bodźca stresowego:
 - ważny jest komponent siły oraz znaczenie psychologiczne bodźca;
- Rodzaj bodźca stresowego (stresor):
Stresor to element bodźca lub sytuacji, który narusza względną równowagę między podmiotem a środowiskiem i uruchamia mechanizmy adaptacyjne zachowania się człowieka.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Źródła stresu – klasyfikacja stresorów

Źródła fizyczne:

- czynniki klimatyczne (wilgotność, temperatura, siła wiatru);
- hałas;
- wibracje;
- promieniowanie (jonizujące, mikrofalowe);
- niedotlenienie;
- przyspieszenie;
- stan nieważkości;
- pole magnetyczne;
- ultradźwięki;
- czynniki biologiczne (pasożyty, bakterie, wirusy, pleśnie);
- czynniki chemiczne (np. gaz bojowy);

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Źródła stresu – klasyfikacja stresorów

Źródła chronobiologiczne
(zaburzenia naturalnych rytmów biologicznych):

- ultradiannych (krótsze niż 20 godzin, np. tętno, oddech);
- cirkadiannych (trwających 20-28 godzin, np. sen-czuwanie, procesy metaboliczne);
- infradiannych (ponad 28 godzin, kilkudniowe, miesięczne, sezonowe, roczne, kilkuletnie, np. cykl menstruacyjny, hormonalny);

Duże znaczenie ma też zaburzenie rytmów okołodobowych tzw. synchronizatorów społecznych np. pory posiłków, pracy (wielozmianowość).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Źródła stresu – klasyfikacja stresorów

Źródła psychologiczne:

- zakłócenia (przeszkoda, zwłoka, brak, zaskoczenie, zawód, wymagania);
- sytuacje konfliktowe (nieoczekiwany rezultat działania, deficyt czasu czy informacji, sytuacje nieokreśloności);
- zagrożenie (fizyczne, wartości, pozycji społecznej);
- deprywacja (monotonia, izolacja, niedociążenie, uwięzienie);
- przeciążenie (wysiłek fizyczny lub umysłowy).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Źródła stresu – klasyfikacja stresorów

Źródła organizacyjne (udział w grupie zadaniowej i rezygnacja z własnej indywidualności):

- struktura formalna i nieformalna;
- zadanie grupowe;
- interes grupowy;
- cel grupowy;
- norma grupowa;
- styl kierowania;
- dynamika grupy;
- kompetencje kierownika;
- umiejętność wywierania wpływu na innych;
- samo sprawowanie władzy;
- komunikacja interpersonalna;
- kultura organizacyjna.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Reakcje na stres

- Fizjologiczne;
- Emocjonalne;
- Behawioralne;
- Poznawcze.

Należy odróżnić reakcje na stres incydentalny od reakcji odległych na stres chroniczny, który może przybrać formę:

- chorób psychosomatycznych;
- zaburzeń psychicznych (np. nerwice, psychozy);
- dewiacji społecznych (np. alkoholizm, narkomania, przestępczość, samobójstwo).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Stres pourazowy - definicje

- Zespół specyficznych symptomów, które mogą pojawić się po przeżyciu ekstremalnego, traumatycznego zdarzenia;
- Lękowe zaburzenia występujące po zdarzeniu, które było psychicznie wyczerpujące i traumatyczne (np. w wyniku wypadku, klęski żywiołowej, wojny, gwałtu);
- Zespół stresu pourazowego PTSD (Post Traumatic Stress Disorder).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Stres pourazowy – kryteria diagnostyczne

- Wystąpienie wydarzenia urazowego;
- Wystąpienie powracających śladów doświadczeń urazowych w postaci snów, uporczywych wspomnień, niepokoju w sytuacjach przypominających rzeczywiste zdarzenie traumatyczne;
- Wystąpienie specyficznego paraliżu psychicznego i reakcji unikania z towarzyszącym ograniczeniem zainteresowań innymi ludźmi i otaczającym światem;
- Wystąpienie objawów fizjologicznego hiperpobudzenia przejawiającego się w zaburzeniach snu, rozdrażnieniu i napadach wściekłości;
- Występowanie objawów przez co najmniej miesiąc.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zachowania pourazowe

- Odrętwienie psychiczne;
- Podejrzliwość, nieufność i nieukierunkowany gniew;
- Poszukiwanie znaczenia;
- Wdrukowanie śmierci i lęku przed śmiercią.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Objawy stresu pourazowego

Grupa wiekowa 1-6 lat:

- bezradność i bierność, brak typowej dla danego dziecka reaktywności;
- zgeneralizowany strach;
- pobudzenie, dezorientacja i rozkojarzenie;
- trudności dotyczące mówienia na temat wydarzenia;
- problemy z identyfikacją emocji;
- koszmary senne, zaburzenia snu;
- lęk separacyjny;
- symptomy regresji (np. nawrót moczenia);
- lęki związane ze śmiercią;
- objawy somatyczne (np. ból brzucha, głowy);
- zaskakujące reakcje na głośne dźwięki;
- nagle zastyganie w bezruchu;
- drobiazgowość;
- unikanie lub reakcje alarmowe na bodźce przypominające uraz.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Objawy stresu pourazowego

Grupa wiekowa 6-11 lat:

- poczucie winy, odpowiedzialności za zaistniałą sytuację;
- powtarzające się odtwarzanie w zabawie tragicznych wydarzeń;
- koszmary senne i zaburzenia snu;
- niepokój dotyczący bezpieczeństwa oraz zgeneralizowany strach;
- agresja, wybuchy gniewu;
- strach przed uczuciami;
- zwracanie szczególnej uwagi na lęki rodziców, strach o innych;
- wycofanie, utrata zainteresowania czynnościami dotąd przyjemnymi;
- zmiany osobowościowe, nastroju oraz zachowania;
- opuszczanie lekcji, gorsze wyniki w nauce, problemy z koncentracją uwagi;
- objawy somatyczne (ból brzucha, głowy);
- nierozumienie śmierci;
- magiczne wyjaśnienia, mające uzupełnić luki w rozumieniu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Objawy stresu pourazowego

Grupa wiekowa 12-18 lat:

- niepewność siebie;
- zachowania zagrażające życiu;
- bunt w domu albo w szkole;
- gwałtowne zmiany dotyczące związków z ludźmi;
- depresja, wycofanie się;
- pogorszenie wyników w nauce;
- powodowane urazem zachowania mające na celu wyladowanie się;
- próby zdystansowania się od poczucia winy, wstydu lub poniżenia;
- nadmierna aktywność/ zaabsorbowanie innymi albo odsuwanie się od ludzi, by poradzić sobie z wewnętrznym niepokojem;
- skłonność do ulegania wypadkom;
- mściwość, aktywne sposoby reagowania na urazy;
- zaburzenia odżywiania i snu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Stres szkolny

- Stan w organizmie jednostki (ucznia, nauczyciela) wywołany każdym nowym doświadczeniem lub sytuacją trudną spowodowany czynnikami (stresorami), związanymi z charakterem pracy szkoły, jej warunkami i metodami organizacji;
- Określony rodzaj reakcji (interakcji) między uczniem (nauczycielem) a szkołą. Reakcja (transakcja) jest zakłóceniem między możliwościami ucznia (nauczyciela), jego zasobami, a wymaganiami szkoły i warunkami ich spełnienia;
- Sposób przeżywania i reakcji na sytuacje będą zależę od różnic indywidualnych w sposobie percepcji i oceny. Wpływają na to więc czynniki wewnętrzne, zewnętrzne oraz pośredniczące.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Stres uczniowski

- Proces oceniania sytuacji szkolnej dotyczy tych elementów relacji ucznia ze szkołą, które są ważne dla jego dobrego samopoczucia zarówno w szkole, jak i poza nią;
- Relacja stresowa może być oceniana jako zakłócenie funkcjonowania w roli ucznia zmuszające go do długotrwałego zwiększonego wysiłku;
- Dzieje się tak wtedy, gdy dziecko nie jest przygotowane do spełniania wymagań szkolnych (nieodrzalność szkolna), ma poczucie niejasności, niezrozumienia oczekiwań ze strony nauczyciela, posiada małą wiedzę lub umiejętności szkolne, ma ograniczony dostęp do informacji (np. zaburzenia percepcyjne).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Stres uczniowski – przykład

- Fobia szkolna (lęk stricte przed szkołą, samym budynkiem lub jego wyposażeniem, nauczycielem i jego wymaganiami, grupą rówieśniczą lub uczniami z innych klas);
- Odmowa pójścia do szkoły (lęk przed oceną osiągnięć szkolnych przez rodzica; nadmierne wymagania rodziców zostają zinternalizowane przez dziecko, czemu nie jest ono w stanie sprostać w jakiejś odległości czasowej);

Pomimo tych samych objawów (np. poranne bóle brzucha, głowy, wymioty, biegunki, które ustępują po decyzji o pozostaniu w domu) strategie terapeutyczne są odmienne (w przypadku fobii szkolnej np. desensytyzacja, przy odmowie pójścia do szkoły np. terapia rodziny).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Stres nauczycielski – płaszczyzny

- Niespójność roli społecznej nauczyciela (brak jasnych kryteriów oceny jego działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych);
- Odpowiedzialność nauczyciela (składa się na to m.in. wysoka odpowiedzialność, względna nieodwracalność decyzji, konieczność pracy w określonym tempie i rytmie);
- Ocena pracy zawodowej (zmiany dotyczące nieustannej reformy szkolnictwa np. podstawy programowe, zmiany metod i form pracy, zmodyfikowany system oceniania itp.);
- Konflikt zadań zawodowych i osobistych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFt
WIAWYKŁAD

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Stres nauczycielski – zapobieganie

- Nauczyciel powinien nabrać dystansu wobec swojej roli zawodowej;
- Spójrzeć innymi oczami na ucznia, zrozumieć jego sytuację szkolną jako źródło doświadczanego stresu;
- Uświadomić sobie własne irracjonalne uczucia i wykorzystać system wsparcia społecznego i pomocy psychologicznej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFt
WIAWYKŁAD

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Sposoby radzenia sobie ze stresem

Rozmawiaj i słuchaj (komunikacja jest kluczem poprawnej interakcji);
Zorganizuj się (lista spraw, o których trzeba pamiętać);
Planuj z wyprzedzeniem (przygotuj się do potencjalnej sytuacji stresowej, pomyśl, co należałoby zrobić);
Znajdź czas dla siebie (człowiek wypoczęty i szczęśliwy jest mniej podatny na stres);
Wzmacniaj się (w innych sytuacjach przecież sobie poradziłeś);
Patrz na życie optymistycznie (działa samospełniające się proroctwo);
Stres bywa zaraźliwy (stres powoduje kontreakcję);
Zwróć się o pomoc (inni są po to, żeby ci pomóc).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFt
WIAWYKŁAD

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

2. Rozwiązywanie sytuacji trudnych, kryzysów, konfliktów, problemów

- Czym jest kryzys i konflikt;
- Rodzaje konfliktów;
- Fazy konfliktów;
- Sposoby redukowania i likwidowania konfliktów;
- Mediacje;
- Rodzaje kryzysów;
- Charakterystyka kryzysów;
- Pomoc w kryzysie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Czym jest kryzys i konflikt?

- Kryzys – to zmiana dotychczasowego stanu rzeczy wymagającego zmiany ról czy pozycji; przesilenie, którego skutkiem jest przejście na kolejny etap w cyklu (np. narodziny dziecka, przejście szczebli edukacyjnych);
- Konflikt – stan sprzeczności analizowany w psychologii, socjologii i pedagogice na różnych poziomach oraz w rozmaitych kontekstach znaczeniowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rodzaje konfliktów

Ze względu na podmiot:

- Konflikt intrapersonalny (wystąpienie sprzeczności motywów, a realizacja jednego z nich wyklucza realizację drugiego);
- Konflikt interpersonalny czy interindywidualny (pojawienie się sprzeczności działań lub interesów dwóch albo więcej osób);
- Konflikt grupowy i/lub międzygrupowy (pojawienie się sprzeczności działań lub interesów dwóch lub więcej grup społecznych).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWEIT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rodzaje konfliktów

Ze względu na motyw:

- Konflikt dążenie – dążenie (sytuacja, w której podmiot jest zmuszony wybierać między dwiema pozytywnymi możliwościami o zbliżonej atrakcyjności);
- Konflikt unikanie – unikanie (sytuacja, w której jednostka jest zmuszona do wyboru pomiędzy dwiema negatywnymi możliwościami o zbliżonym stopniu awersyjności);
- Konflikt dążenie – unikanie (sytuacja, w której jeden i ten sam obiekt bądź cel wywołuje nastawienia ambiwalentne – przyciąganie i odpychanie jednocześnie).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rodzaje konfliktów

Ze względu na konstrukcję wewnątrzpsychiczną :

- konflikt poznawczy (wywołany pojawieniem się informacji sprzecznych z przekonaniami lub oczekiwaniami jednostki, wytworzonymi na podstawie dotychczasowej wiedzy);
- konflikt ról (wywołane jednoczesnym przyjęciem na siebie ról społecznych o wzajemnie sprzecznych regułach);
- konflikt moralny (przeżywana przez jednostkę rozbieżność między wartościami i/lub normami moralnymi a postępowaniem).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rodzaje konfliktów

Ze względu na jego przebieg:

- Ostry;
- Łagodny;
- Zimny;
- Gorący;
- Realny;
- Pozorny.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Fazy konfliktu

Konflikt zazwyczaj przebiega fazowo:

- Sytuacja poprzedzająca;
- Okres prowokacji;
- Okres eskalacji;
- Faza konfrontacji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Redukowanie i rozwiązywanie konfliktów

Sposoby radzenia sobie z konfliktem wychowawczym:

- przez postawienie przed skłóconymi grupami nowego, ważnego celu, który integruje te grupy;
- przez wychowanie do dialogu i porozumienia, na drodze zmieniania zwyczajów podtrzymujących uprzedzenia i nietolerancję;
- na drodze zmian ustawodawczych przeciwdziałających dyskryminacji i promujących prawa człowieka.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Metody rozwiązywania konfliktów przez nauczycieli wg T. Gordona

- Pierwsza – autorytarne podejście nauczyciela do ucznia, gdzie stroną wygraną jest nauczyciel (szybka metoda w sytuacjach, które wymagają skutecznej i nagłej interwencji, wymaga jednak przymusu i przy tym hamuje twórczą inicjatywę ucznia, przeszkadza w doprowadzeniu do wspólnego rozwiązania);
- Druga – permisywistyczna, polega na szybkim rozwiązaniu sporu poprzez kapitulację nauczyciela (ta metoda nie uwzględnia potrzeb nauczyciela, traci on również autorytet);

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Metody rozwiązywania konfliktów przez nauczycieli wg T. Gordona

- Trzecia – oparta na takim podejściu do konfliktu, gdzie zostaną zaspokojone potrzeby obu stron konfliktu (metoda składa się z sześciu kroków):
 1. Określenie problemu;
 2. Szukanie możliwych rozwiązań;
 3. Ocena rozwiązań;
 4. Wybór najlepszego rozwiązania;
 5. Wypracowanie sposobów jego realizacji;
 6. Stwierdzenie, jak wybrane rozwiązanie sprawdziło się w praktyce.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów w szkole

- Mediacja to dobrowolne i poufne porozumiewanie się stron w konflikcie w obecności bezstronnej i neutralnej osoby trzeciej – mediatora;
- Mediacja ma na celu dojście do ugody obu stron;
- Mediacja pełni rolę sprawiedliwości naprawczej;
- Jest to narzędzie, które powinno satysfakcjonować obie strony konfliktu;
- Czasem mediacja nie jest gwarantem dojścia do porozumienia, jednak uczestniczenie w niej niesie pewne korzyści;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
ROZWÓJ I
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów w szkole

- W konfliktach rówieśniczych nauczyciel może przyjąć stanowisko mediatora;
- Niezbędna jest wtedy postawa nauczyciela, odznaczająca się elastycznością, giętkością myślenia oraz twórczym podejściem do swojej pracy;
- Twórcze podejście to takie, gdzie nie kieruje się on pewnymi przyjętymi i zastygłymi stereotypami, lecz szuka nowych, skutecznych rozwiązań przynoszących mu satysfakcję z pracy i innym zadowalające relacje.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów w szkole

- Na konflikt należy patrzeć jako na wydarzenie niejednokrotnie pozytywne, funkcjonalne i potrzebne. Dzieje się tak, dlatego, że konflikt:
 - › sprzyja umacnianiu się tożsamości jednostki lub grupy;
 - › służy łączeniu podobnie myślących ludzi i grup;
 - › czasowo odsuwa lub łagodzi inne konflikty;
 - › tworzy, podtrzymuje i umacnia określone wartości;
 - › prowadzi do nawiązania potrzebnych stosunków z innymi;
 - › często ustala priorytety;
 - › przesuwa obawy na inny poziom, w celu zrozumienia;
 - › stymuluje zmiany i wymusza uporządkowanie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów w szkole

- Dominacja i tłumaczenie (ukrywają konflikt zamiast go rozwiązywać, tworzą sytuacje wygranej-przegranej, co może powodować eskalację konfliktu);
- Kompromis (w tym przypadku dyrektor lub nauczyciel dąży do rozstrzygnięcia konfliktu, przekonując każdą ze stron sporu do poświęcenia niektórych swoich celów dla osiągnięcia innych; słabą stroną jest efektywność oraz brak pełnej satysfakcji wszystkich stron konfliktu);
- Integrujące rozwiązanie problemu (przekształca się tu problem grupowy we wspólny problem, który strony konfliktu usiłują rozwiązać; strony otwarcie próbują znaleźć rozwiązanie w miarę możliwości do przyjęcia dla wszystkich).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rozwiązywanie konfliktów nauczyciel – uczeń

- Mów otwarcie o tym, co czujesz i czego chcesz;
- Bierz odpowiedzialność za powstały konflikt, zastanów się, jaki jest w nim twój udział, czy zależy ci na jego rozwiązaniu i co chcesz w tym celu zrobić;
- Zaczynając rozmowę na temat zaistniałego konfliktu jeżdź z poziomu mówienia „TY” na poziom „JA”;
- Nie zadawaj retorycznych pytań, myśl konstruktywnie zamiast wyładowywać własną złość;
- Słuchaj uważnie drugiej strony.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rozwiązywanie konfliktów nauczyciel – uczeń

- Niczego nie ukrywaj, mów o wszystkim, co ci przeszkadza;
- Bądź przygotowany, że inni nie zgadzają się z twoim stanowiskiem, co nie znaczy, że są ludźmi, z którymi nie można dojść do porozumienia;
- Staraj się zachować spokój, jeżeli czujesz, że wybuchniesz złością, oddychaj głęboko przeponą;
- Bądź przygotowany do negocjacji, jeżeli dasz coś od siebie, zadziała reguła wzajemności, pomyśl, na jakie ustępstwa jesteś w stanie pójść (co mógłbyś stracić, a co na pewno chciałbyś uzyskać).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rodzaje kryzysów

- Kryzysy rozwojowe (to wydarzenia zachodzące w toku rozwoju, powodujące gwałtowną zmianę lub życiowy zwrot);
- Kryzysy sytuacyjne (pojawiają się w sytuacjach rzadkich i niecodziennych, charakteryzujących się brakiem możliwości kontroli oraz przewidywalności);
- Kryzysy egzystencjalne (będące wewnętrznymi konfliktami oraz lękami, związanymi z celowością życia, wolnością, niezależnością);
- Kryzysy środowiskowe (dochodzi do nich, gdy wydarza się naturalna, bądź spowodowana przez człowieka katastrofa, np. powódź, wojna).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Charakterystyka kryzysów

- Kryzys ma charakter subiektywny i zależy od tego, co dany człowiek przeżywa jako obciążające, zalamujące jego równowagę psychiczną;
- Kryzys to złożona całość, na którą składają się: wydarzenia kryzysowe, osoba w kryzysie i system, w którym ona żyje;
- Aby wykorzystać konstruktywnie związaną z kryzysem szansę, pomoc musi nastąpić szybko;
- Kryzys oznacza zarówno niebezpieczeństwo porażki, obniżenia własnej wartości, jak i szansę na zmianę, rozwój i poprawę jakości życia;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF Białystok AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Charakterystyka kryzysów

- Kryzys należy ujmować w powiązaniu z aktualnym etapem rozwoju i sytuacją życiową,
- W diagnozie kryzysu szukamy odpowiedzi na pytanie jak to się dzieje, że dana osoba w tym momencie znalazła się w kryzysie,
- Skutkiem pozytywnego rozwiązania kryzysu jest: polepszenie ogólnego poziomu funkcjonowania, wzrost autonomii, samoakceptacji, zdobycie nowych umiejętności, nadanie nowego sensu życiu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Pomoc w sytuacji kryzysowej

- zapewnienie bezpieczeństwa;
- dostarczenie wsparcia;
- ocena stanu jednostki i rozmiaru kryzysu;
- określenie problemu kryzysowego;
- przegląd i analiza możliwości poradzenia sobie z kryzysem;
- formułowanie planów;
- uzyskanie zobowiązania

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Bibliografia:

- P. C. Kandal, Zaburzenia okresu dzieciństwa i adolescencji, Gdańsk, 2004.
- S. Turecki, S. Wernick, Jak rozumieć problemy emocjonalne dziecka, Warszawa, 1997.
- E. Jarosz, E. Wysocka, Diagnoza psychopedagogiczna. Podstawowe problemy i rozwiązania, Warszawa, 2006.
- H. R. Schaffer Rozwój społeczny. Dzieciństwo i młodość, Kraków, 2006.
- S. Kratochvil, Psychoterapia, kierunki, metody, badania, Warszawa, 1980.
- M. Deptuła, Diagnostyka, profilaktyka, socjoterapia w teorii i praktyce pedagogicznej, Kraków, 2005.
- J. Kamiński, Negocjowanie, techniki rozwiązywania konfliktów, Warszawa, 2003.
- E. Beme, W co grają ludzie, Warszawa, 2001.
- Z. Nęcki, Komunikacja międzyludzka, Kraków, 2000.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Bibliografia:

- M. Armstrong, Zarządzanie zasobami ludzkimi, Kraków, 2009.
- R. Cialdini, Wywieranie wpływu na ludzi. Teoria i praktyka, Gdańsk, 1998.
- E. Wysocka, Człowiek a środowisko życia, Warszawa, 2007.
- S. P. Robbins, Skuteczne podejmowanie decyzji, Warszawa, 2005.
- R. Roogol, Aby być sobą. Wprowadzenie do analizy transakcyjnej, Warszawa, 1989;
- J. Nikitorowicz, K. Sawicki, T. Bajkowski (red.), Współczesne dylematy diagnostyczne i metodyczne w opiece i wychowaniu, Olecko, 2003.
- A. Gawor, A. Głębocka (red.), Jakość życia współczesnego człowieka, Kraków, 2008.
- B. Muchacka, K. Kruszewski (red.), Dziecko w świecie współczesnym, Kraków, 2008.
- M. Rodochoński, Podstawy psychopatologii dla pedagogów, Rzeszów, 2001.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Bibliografia:

- A. Kozłowska, Jak pomagać dziecku z zaburzeniami życia uczuciowego, Warszawa, 1996.
- M. Święcicka, Dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, Warszawa, 1996;
- W. Radziwiłowicz, A. Sumika (red.), Psychopatologia okresu dorastania, Kraków, 2007.
- U. Osza, Dziecko z zaburzeniami rozwoju i zachowania, Kraków, 2007.
- S. Chelpa, T. Witkowski, Psychologia konfliktów, Wrocław, 1999.
- W. Badura-Madej, Wybrane zagadnienia z interwencji kryzysowej, Warszawa, 1996.
- M. Leary, R. M. Kowalski, Lęk społeczny, Gdańsk, 2001.
- A. Różnowska, Lęk i agresja w szkole, Słupsk, 2001.
- W. Wosińska, Psychologia życia społecznego, Gdańsk, 2004.
- P. Boski, Kulturowe ramy zachowań społecznych, Warszawa, 2009.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWF
WARSZAWA

AMICUS

***Realizacja i analiza praktyk studenckich
zgodnie z wytycznymi Programu
Operacyjnego Kapitał Ludzki***

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Realizacja i analiza praktyk studenckich
zgodnie z wytycznymi
Programu Operacyjnego
Kapitał Ludzki

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Najważniejsze dokumenty związane
z realizacją projektu:

- Zasady finansowania POKL – wersja 21.12.2010
http://www.efs.gov.pl/Dokumenty/Lists/Dokumenty%20programowe/Attachments/94/Zas_finPOKL_v6_errata.pdf
- Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POKL
<http://www.efs.gov.pl/Dokumenty/wso/Strony/wytyczne.as>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Najważniejsze dokumenty związane z realizacją
projektu:

- Generator wniosków płatniczych dla POKL:
Instrukcja użytkownika – wersja 2.0.
Załącznik nr 5 do Zasad finansowania... – Instrukcja wypełniania wniosku beneficjenta o płatność w ramach POKL
<http://efs.men.gov.pl/przewodnik-beneficjenta/item/86-wskazowki-dla-beneficjentow-przy-wypelnianiu-wnioskow-o-platnosc>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Najważniejsze dokumenty związane z realizacją projektu:

- Interpretacje IZ POKL
http://www.efs.gov.pl/Dokumenty/Strony/Interpretacje_IZ_POKL.aspx
- Ewaluacja / Kwalifikowalność / Monitoring / PEFS
- Instrukcja wypełniania PEFS -
http://efs2.men.gov.pl/images/stories/dokumenty/instrukcja%20pefs2007_maj2010.pdf

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Najważniejsze dokumenty związane z realizacją projektu:

- Wytyczne dotyczące oznaczania projektów w ramach POKL
http://www.efs.gov.pl/ZPFE/Documents/wytyczne_04_02.pdf

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Umowa o dofinansowanie projektu

- Płatności
- Monitoring i kontrola
- Konkurencyjność
- Ochrona danych osobowych
- Obowiązki informacyjne
- Zmiany w projekcie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

3 podstawowe zasady związane z realizacją projektu POKL

- Reguła proporcjonalności
- Zasada konkurencyjności
- Zasada efektywnego wydatkowania środków EFS

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Reguła proporcjonalności

- Niezrealizowanie założeń merytorycznych projektu:
 1. Kryteria dostępu
 2. Kryteria strategiczne
 3. Realizacja celu projektu
 4. Siła wyższa
 5. Proporcjonalnie mogą zostać zmniejszone koszty zarządzania

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zasada konkurencyjności

1. Zapytania ofertowe – 7 dni, 3 potencjalnych wykonawców, protokół, umowa, pisemnie.
2. Publikacja na stronie.
3. Tablica ogłoszeń w siedzibie wnioskodawcy.
4. Wyjątki: personel zarządzający, współpraca z personelem ponad rok przed złożeniem wniosku.
5. Korekty finansowe – zał. nr 9 do Zasad finansowania...-str. 144 (np. niewysłanie zapytania i nie zamieszczenie na stronie).

WK (wysokość korekty) = $Wskaźnik\ \% (100\%) \times Wkw$ (wysokość wydatków kwalifikowanych dla danego zamówienia)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zasada efektywnego zarządzania finansami

- Rozeznanie rynku powyżej 20 tys. zł
- Zasada konkurencyjności powyżej 14 tys. euro
- Efektywność wykonywanej pracy*

*Zasady zatrudniania personelu w POKL

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWIFT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Elementy wniosku strategiczne dla prawidłowej realizacji projektu

- Harmonogram
- Budżet
- Rezultaty

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWIFT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Realizacja projektu zgodnie z politykami horyzontalnymi UE

- Polityka równych szans
- Zrównoważony rozwój
- Społeczeństwo informacyjne
- Partnerstwo
- Rozwój lokalny
- Innowacyjność
- Współpraca ponadnarodowa

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWIFT
AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Czym są polityki horyzontalne?

Polityki horyzontalne to priorytetowe kierunki rozwoju społecznego i gospodarczego UE.

Przy wydatkowaniu funduszy unijnych na konkretne projekty mamy obowiązek dopilnować, aby te pieniądze pracowały na rzecz tych strategicznych obszarów.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Spółczeństwo informacyjne

Wykorzystywanie nowoczesnych technologii komunikacyjnych w życiu społecznym i gospodarczym.

W praktyce np. moduły szkoleniowe uwzględniające naukę nowoczesnych technologii przy dostosowaniu wsparcia do potrzeb beneficjentów i lokalnych uwarunkowań.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Zrównoważony rozwój

Zrównoważony rozwój to taki rozwój, który zaspokaja potrzeby obecnego pokolenia bez pozbawiania możliwości przyszłych pokoleń do zaspokojenia ich potrzeb (definicja ONZ).

W praktyce np. ekologiczne moduły szkoleniowe, zarządzanie projektem umożliwiające efektywne i przyjazne dla otoczenia gospodarowanie zasobami, elektroniczny obieg informacji (brak konieczności drukowania wszystkiego); drukowanie dwustronne, na ekologicznym papierze, biodegradowalne naczynia na catering, etc.

 Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Polityka partnerstwa

Idea wspólnego realizowania projektów z partnerami z różnych sektorów w celu jak najefektywniejszego rozwiązywania problemów lokalnych.

W praktyce formalne i nieformalne angażowanie do działań instytucji publicznych, NGO, przedsiębiorców, etc.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Innowacyjność i współpraca ponadnarodowa

Innowacyjność to działania, w wyniku których powstają nowe usługi, nowe sposoby ich realizacji, nowe grupy odbiorców, nowe źródła dostaw. Nie musi mieć zawsze charakteru technicznego. W POKL jest miejsce na realizację innowacji społecznych, polegających na poszukiwaniu bardziej nowatorskich, efektywnych sposobów rozwiązywania problemów społecznych.

W praktyce: nowe formy organizacji pracy, elastyczne formy zatrudnienia, bezpieczeństwo i higiena pracy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Innowacyjność i współpraca ponadnarodowa

Idea innowacyjności i współpracy ponadnarodowej realizowana jest w POKL za pomocą oddzielnego komponentu.

Nie jest obowiązkowa dla wszystkich projektów realizowanych w ramach POKL.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rozwój lokalny

Ideą rozwoju lokalnego, ściśle związanego z polityką zrównoważonego rozwoju, jest wspieranie ludzi w ich lokalnym środowisku, zgodnie z ich realnymi potrzebami.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Polityka równości szans

Jest to polityka zapewniająca taki dobór grupy docelowej, aby jej skład odzwierciedlał skalę problemów społecznych, jakim chcemy przeciwdziałać.

Projekt równościowy wspiera grupy defaworyzowane i działa na rzecz wyrównania istniejących nierówności.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Polityka równości szans

Polityka równości szans to nie tylko równość szans kobiet i mężczyzn!

Równość w projektach POKL dotyczy płci, wieku, niepełnosprawności, pochodzenia etnicznego, religii, światopoglądu, orientacji seksualnej, sytuacji materialnej czy też przynależności partyjnej lub związkowej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Polityka równości szans

Polityka równości szans oznacza działanie na rzecz jednakowego dostępu wszystkich osób do edukacji, informacji, zatrudnienia, życia społecznego i kulturalnego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Polityka równości szans a równość szans kobiet i mężczyzn

Równość szans kobiet i mężczyzn w POKL to tematyka, która została zauważona i podkreślona w szczególny sposób, ze względu przeprowadzoną ewaluację wsparcia w poprzedniej perspektywie finansowej (ewaluacja SPORZL).

Narzędziem oceny na etapie aplikacji wniosku jest STANDARD MINIMUM. Działania równościowe są również monitorowane na etapie każdego wniosku o płatność.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Propozycja działań równościowych

Zarządzanie projektem:

- wskazanie osoby odpowiedzialnej za monitorowanie i realizację zasady,
- zarządzanie zgodnie z zasadą poszanowania i łączenia życia prywatnego z życiem zawodowym (nie tylko w stosunku do osób, które mają dzieci),
- delegowanie zadań w niestereotypowy sposób (odnośnie do kompetencji, a nie do płci),
- tworzenie zespołów wewnątrz projektowych opartych na zasadzie reprezentacji obu płci,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Propozycja działań równościowych

- wykazanie podniesienia zarówno wiedzy zespołu w zakresie zasady równości, jak również prawnych gwarancji równości płci w Polsce i na świecie oraz zjawisk dyskryminacji ze względu na płeć (szkolenia, spotkania informacyjne, pogadanki, informacje na stronie, na tablicach informacyjnych, zakup publikacji, udostępnienie bezpłatnych publikacji),

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Propozycja działań równościowych

Działania edukacyjne i szkoleniowe

- monitorowanie treści szkoleniowych pod kątem treści i wizerunków seksistowskich i powielających stereotypy płci,
- pogadanki z osobami prowadzącymi na temat zgodnego z zasadą prowadzenia zajęć i szkoleń (używanie języka wrażliwego na płeć, nieużywanie seksistowskich i powielających stereotypy przykładów i dowcipów),
- zapewnienie opieki lub MOŻLIWOŚCI OPIEKI nad dziećmi (ważne jest, iż była taka możliwość, nawet jeśli nikt nie skorzystał),
- przekazanie uczestnikom szkoleń wiedzy z zakresu problematyki równościowej (publikacje, spotkania informacyjne, źródła informacji).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Propozycja działań równościowych

Informacja i promocja

- wizerunki wolne od stereotypów płci (w publikacjach, na stronach internetowych, ulotkach, plakatach),
- język wrażliwy na płeć i otwarcie komunikujący równość – zwracanie się w komunikacie do grupy docelowej,
- komunikacja różnymi kanałami informacyjnymi (niezamykanie drogi w dostępie do informacji np. poprzez e-dyskryminację).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWET BIAŁYSTOK AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Propozycja działań równościowych

Monitoring i ewaluacja

- zbieranie danych w podziale na płeć,
- uwzględnianie w badaniach ewaluacyjnych problematyki ról społecznych oraz płci społeczno-kulturowej,
- wybór osób/firmy, która zajmuje się ewaluacją również pod kątem znajomości problematyki równości płci.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Propozycja działań równościowych

W działaniach rekrutacyjnych – monitoring specjalisty ds. równości szans nad zgodnym z zasada procesem rekrutacji.

W działaniach doradczych – doradztwo z uwzględnieniem aspektów równościowych (świadomość istnienia płci społeczno-kulturowej, stereotypów płci, dyskryminacji na rynku pracy ze względu na płeć, segregacji pionowej i poziomej rynku pracy).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Obowiązki informacyjne

- Logotypy;
- Dokumenty, duże i małe materiały informacyjne, edukacyjne, szkoleniowe, sprzęt i wyposażenie;
- Budynki, pomieszczenia;
- Informacje o współfinansowaniu;
- Prawa autorskie – zawsze po stronie IP w ramach kwoty dofinansowania.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Obowiązki informacyjne

Materiały tzw. duże zawierają obowiązkowo co najmniej:

- Emblemat UE,
- Odwołanie słowne do UE,
- Odwołanie słowne do EFS,
- Logo POKL,
- Hasło promocyjne POKL,
- Informacje o współfinansowaniu,
- Opcjonalnie - logo instytucji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Obowiązki informacyjne

Materiały tzw. małe zawierają obowiązkowo co najmniej:

- Emblemat UE,
- Odwołanie słowne do UE,
- Logo POKL,
- Opcjonalnie - logo instytucji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Trwałość projektu i trwałość rezultatów

- minimum 5 lat,
- Trwałość projektu należy rozumieć jako niepoddanie projektu tzw. znaczącej modyfikacji, tj. modyfikacji mającej wpływ na charakter lub warunki realizacji projektu lub powodującej uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez Beneficjenta. Wydatki poniesione na rzecz projektu, który zostanie poddany znaczącym modyfikacjom, będą objęte procedurą odzyskiwania środków.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zmiany

- zmiany zgłaszamy pisemnie – max. 1 m-ce przed zakończeniem – aktualna wersja wniosku – akceptacja,
- bez zgody do 10% środków w stosunku do zadania,
- pozostałe – zgoda IP,
- pod warunkiem, że nie zwiększą cross-finansingu, kosztów personelu, kosztów zarządzania,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFIT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Ochrona danych osobowych

- Zgoda uczestnika – brak zgody = nie ma możliwości udzielenia wsparcia.
- Deklaracja udziału oddzielnie od zgody na przetwarzanie danych osobowych.
- Przy wypełnianiu deklaracji i zgody nie wymagamy okazywania dokumentów potwierdzających tożsamość.
- Upoważnienie i ewidencja osób mających dostęp do danych osobowych.
- Jeśli dane uczestników zostaną udostępnione osobom trzecim niepowołanym odpowiada Beneficjent.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFIT
AMICUS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Ochrona danych osobowych

- Rejestr osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych,
- par. 19 umowy – możliwość niezapowiedzianej kontroli.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSWFIT
AMICUS

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Gdzie szukać informacji

- Oficjalna Strona EFS (dokumenty, wydawnictwa, aktualności) www.efs.gov.pl
- Strona MEN – www.men.gov.pl
- Strona IP II – Ośrodek Rozwoju Edukacji – www.ore.edu.pl
- Regionalne Ośrodki EFS (Białystok)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Gdzie szukać informacji

- Co warto wiedzieć o politykach horyzontalnych w POKL – poradnik dla beneficjentów;
- Główne trudności projektodawców związane z wdrażaniem zasady równości szans kobiet i mężczyzn;
- Poradnik: Przegląd inspirujących rozwiązań z zakresu równości szans kobiet i mężczyzn w ramach POKL;
- Artykuły na temat zasady równości szans płci;
- Zaktualizowane Faq-i dotyczące równości szans płci;

Wszystko na stronie:
<http://www.efs.gov.pl/dzialaniapromocyjne/Strony/Najnowszewydawnictwa.aspx>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Dziękuję za uwagę...

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

ROK SZKLONY
2011-2012

WRZESIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

PAŹDZIERNIK

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

LISTOPAD

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

GRUDZIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

STYCZEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

LUTY

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

MARZEC

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

KWIECIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

MAJ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

CZERWIEC

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

ROK SZKOLNY
2012-2013

WRZESIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

PAŹDZIERNIK

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

LISTOPAD

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

GRUDZIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

STYCZEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

LUTY

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28

MARZEC

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

KWIECIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

MAJ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

CZERWIEC

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

ROK SZKOLNY
2013-2014

WRZESIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

PAŹDZIERNIK

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

LISTOPAD

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

GRUDZIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

STYCZEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

LUTY

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28

MARZEC

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

KWIECIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

MAJ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

CZERWIEC

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

ROK SZKOLNY
2014-2015

WRZESIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

PAŹDZIERNIK

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

LISTOPAD

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

GRUDZIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

STYCZEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

LUTY

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28

MARZEC

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

KWIECIEŃ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

MAJ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

CZERWIEC

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

www.bialystok.epraktyka.eu

Miasto
Białystok

TOWARZYSTWO
AMICUS
www.towarzystwoamicus.pl
Towarzystwo AMICUS
15-889 Białystok
ul. Brukowa 28 lok.8
tel./fax 85 653 77 53

